

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Lahti University of Applied Sciences

RETKEILYÄ EVON ALUEELLA

Asiakaslähtöisyyttä aluekehitykseen

LAHDEN
AMMATTIKORKEAKOULU
Matkailun ala
Matkailun koulutusohjelma
Liikuntamatkailu
Opinnäytetyö
Syksy 2013
Sami Mattsson
Tanja Tervonen

Lahden ammattikorkeakoulu
Matkailun koulutusohjelma

TERVONEN, TANJA JA
MATTSSON, SAMI:

Retkeilyä Evon alueella

Asiakaslähtöisyyttä aluekehitykseen

Liikuntamatkailun opinnäytetyö, 53 sivua, 28 liitesivua

Syksy 2013

TIIVISTELMÄ

Tämä toiminnallinen opinnäytetyö käsittelee retkeilyreittien kehittämistä asiakaslähtöisyyden ja aluekehityksen näkökulmasta. Opinnäytetyön toimeksiantajana toimii Outdoors Finland Etelä –hanke.

Opinnäytetyön teoriaosuudessa tarkastellaan luontomatkailua, asiakaslähtöisyyttä sekä matkailua aluekehityksen välineenä. Työn tavoitteena oli kartoittaa kolmen Evon retkeilyalueella sijaitsevan retkeilyreitien matkailullinen potentiaali asiakaslähtöisyyden näkökulmasta. Toisena tavoitteena oli tarkastella alueen ja sen ympäristössä olevien toimijoiden yhteistyötä.

Työn tuotoksena syntyi toimeksiantajalle reittikuvaukset, reittiluokituslomakkeet, tuotekortit, kuvat sekä GPS –jäljet jokaisesta reitistä. Tuotoksen osana on myös kehittämissuositukset jokaisesta reitistä.

Kehittämistarpeita reiteillä on lähinnä merkinnöissä, kuljettavuudessa sekä saavutettavuudessa. Toimijoiden välisessä yhteistyössä on myös kehitettävää. Toimiva yhteistyö on alueella tärkeää, jotta matkailullinen potentiaali saataisiin lähialueen suurista kaupunkikeskuksista hyödynnettyä. Reitien kehittämisellä matkailullisesti vetovoimaiseen muotoon on myönteisiä vaikutuksia Evon alueelliseen kehitykseen.

Asiasanat: luontomatkailu, asiakaslähtöisyys, aluekehitys, tuotteistaminen, retkeily

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Tourism Management

TERVONEN, TANJA AND
MATTSSON SAMI:

Hiking in Evo area

Customer orientation and regional development

Bachelor's Thesis in Sport Tourism, 53 pages, 28 pages of appendices

Autumn 2013

ABSTRACT

This functional thesis is deals with developing hiking routes from a customer oriented and regional development point of view. The client organization of the thesis is Outdoors Finland Etelä project.

The theoretical part of the thesis deals with nature based tourism, customer orientation and tourism as part of regional development. The objective of the thesis was to develop three hiking routes in the Evo hiking area from a customer orientation point of view and to realize the touristic potential of the routes. The other objective was to examine the co-operation between operators working in the field of tourism in the area.

The thesis' outcome includes route classifications, route descriptions, product sheets, pictures and GPS traces of the routes. The outcome also includes a development plan for each route.

The main objects of development are marking, usability and accessibility of the routes. There is lot to improve regarding the operators' co-operation. Funcional liaison is vital to exploit the surrounding city centers' tourism potential. Developing the routes into a turistically attractive form has positive effects for regional development in Evo area.

Key words: nature based tourism, customer orientation, regional development, productization, hiking

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Työn tavoitteet	2
1.2	Toimeksiantajan esittely	2
2	RETKEILY LUONTOMATKAILUSSA	4
2.1	Luontomatkailun moninaisuus	4
2.2	Retkeily ja vaellus luontomatkailun aktiviteettina	7
2.3	Asiakaslähtöisyys luontomatkailussa	8
2.4	Evon retkeilyalue luontomatkailukohteena	11
3	MATKAILUN VAIKUTUKSET ALUEKEHITYKSEEN	13
3.1	Matkailu aluekehityksen välineenä	14
3.1.1	Luontomatkailun aluetaloudelliset vaikutukset	16
3.1.2	Luontomatkailun kehittäminen	17
3.2	Vaellusreittien kehittäminen	18
3.3	Yhteistyö Hämeessä	21
4	VAELLUSREITIN KEHITTÄMINEN JA YHTEISTYÖN KARTOITTAMINEN EVON ALUEELLA	23
4.1	Avoin haastattelu aineistonhankintamenetelmänä	24
4.2	SWOT- analyysi	25
4.3	Aineiston kerääminen ja havainnointi	27
5	EVON REITISTÖT KEHITTÄMISEN KOHTEENA	31
5.1	Niemisjärven kierros	32
5.2	Ylinen ja Alinen Niemisjärvi	35
5.3	Evon alueen asiakaslähtöisyys, toimijoiden välinen yhteistyö ja aluekehitys	38
6	JOHTOPÄÄTÖKSET	41
6.1	Jatkotutkimusehdotukset	43
6.2	Prosessin arviointi	43
6.3	Ammatillisen kasvun ja oppimisen arviointi	44
	LÄHTEET	46
	LIITTEET	54

1 JOHDANTO

Luonto, liikunta, matkailu ja hyvinvointi ovat käsitteitä, jotka ovat keskeisessä osassa suomalaista hyvinvointiyhteiskuntaa ja identiteettiä. Nykyään uutisissa kuulee puhuttavan päivittäin liikunnan tuomasta hyvinvoinnista. Luontokeskuksen johtaja Timo Kukko mainitsee MTV3:n Seitsemän Uutisissa 8.9.2013, että luonnosta on tullut megatrendi. Hänen mukaansa tämä näkyy ihmisten keskusteluissa, television ruokaohjelmissa ja ihmisten arkipäiväisessä vaatetuksessa. Hän mainitsee haastattelussa, että ihmiset haluavat nykyään aitousa, joka tarkoittaa aitoja asioita ja kokemuksia, joita luonto juuri tarjoaa (MTV3 Uutiset 2013). Yhä useammalle päivittäin liikkuminen onkin hyvä vastapaino arkeen sen lukuisten terveysvaikutusten ansiosta, sekä henkisen että fyysisen jaksamisen tuottamasta mielihyväästä.

Luonnolla on aina ollut paikkansa suomalaisuudessa, onhan maattamme jo vuosikymmenien ajan mainostettu tuhansien järvien maana. Sen merkitys on kuitenkin muuttunut. Nykyään luonnosta haetaan virkistymistä ja nautintoa, joko yksin tai yhdessä perheen, työporukan tai ystävien kanssa. Viime aikoina yksi matkailun kasvavista suuntauksista on ollut juuri luontomatkailemisen kasvu. Tämä on käynyt ilmi maamme kansallispuistojen kävijämäärien kasvuna. Vuonna 2012 Metsähallituksen hoitamille suojelualueille tehtiin yli 5,1 miljoonaa käyntiä. (Metsähallitus 2013a.)

Opinnäytetyöprosessimme alkoi jo keväällä 2013, kun Outdoors Finland Etelä-hanke ilmoitti etsivänsä opinnäytetyön tekijöitä. Olimme molemmat kiinnostuneita retkeilyreittien kehittämistä, koska se tukee vahvasti liikuntamatkailun suuntautumistamme. Sami Mattssonin osalta opinnäytetyöprosessi alkoi Suomen Ladun reittiluokittelijakoulutuksella toukokuussa, mutta Tanja Tervosella aihe jäi vielä hautumaan, koska hän lähti suorittamaan opiskelijavaihtoaan puoleksi vuodeksi Chileen. Opiskelijavaihdon jälkeen Tanja Tervonen oli uudelleen yhteydessä Outdoors Finland Etelä -hankkeen projektipäällikköön Pirjo Räsäseen ja elokuun alussa opinnäytetyö sai lopullisen muotonsa, kun päädyttiin reittien kehittämiseen hankkeelle yhteistyössä Sami Mattssonin kanssa.

1.1 Työn tavoitteet

Koska kansallispuistojen suosio on kasvanut niin retkeily-, melonta- kuin kalastuskohteina, on reittien kartoitus ja niiden kunnossapito tärkeää alueella vierailevia luontomatkailijoita ajatellen. Opinnäytetyömme aiheena on Evon retkeilyalueella sijaitsevan suosituksen rengasreitin kehittäminen ja tuotteistaminen Suomen Ladun koulutuksen tarjoamien työkalujen avulla (reittiluokittelukoulutus), sekä alueella olevien Ylisen ja Alisen Niemisjärven ympäristön kartoitus ja tuotteistaminen. Tuotteistamisen apuvälineenä käytämme Matkailun edistämiskeskuksen mukaisia suosituksia.

Tavoitteenamme on kartoittaa reittien matkailullinen potentiaali asiakaslähtöisyyden näkökulmasta sekä tutkia alueen toimivaa yhteistyötä ja mahdollisuuksia sen kehittämiseen. Alueen yhteistyön tarkastelu on tärkeää, koska kansallispuistoihin keskittyvän luontomatkailun aluetaloudelliset vaikutukset ovat huomattavat.

Vuonna 2012 Metsähallituksen mukaan vaikutukset olivat jopa 109,5 miljoonaa euroa. (Metsähallitus 2013b.) Evon retkeilyalueella toimii majoitus- matkailu- ja ravitsemusalan yrittäjiä, Hämeen Ammattikorkeakoulun (HAMK) opetusyksikkö, Metsäntutkimuslaitos, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos sekä Metsähallitus. Suomen matkailuinfrastruktuurin kehittämisen takana on työ- ja elinkeinoministeriön asettama työryhmä (MEK2013). Kehittäminen ja kartoittaminen käytännössä tapahtuu koordinaatiohanke Outdoors Finlandin toimesta (MEK 2008).

Tutkimuskysymyksemme ovat:

- Kuinka omatoimista retkeilyä voi toteuttaa alueella?
- Miten reittimerkinnät on toteutettu?
- Mitä vaatimuksia reitti asettaa retkeilijälle?

1.2 Toimeksiantajan esittely

Toimeksiantajanamme on Outdoors Finland Etelä-hanke. Outdoors Finland Etelä-hanke on Lahden ammattikorkeakoulun hallinnoima aktiviteettireitistöjen ja niihin liittyvän osaamisen sekä yhteistyön kehittämishanke. Hankkeen toimialueena

on Etelä-Karjala, Päijät-Häme, Kanta-Häme, Kymenlaakso ja Uusimaa. Hanke on EU- rahoitteinen ja sen kesto on 1.2.2011–31.12.2014. Hankkeen yhteistyökumppaneihin lukeutuvat alueen matkailuorganisaatiot ja matkailutoimistot, kehittämissyhtiöt, Metsähallitus ja kansallispuistot, MEK ja Outdoors Finland -koordinaatiohanke sekä maakunnalliset hankkeet. (Outdoors Finland Etelä 2013.)

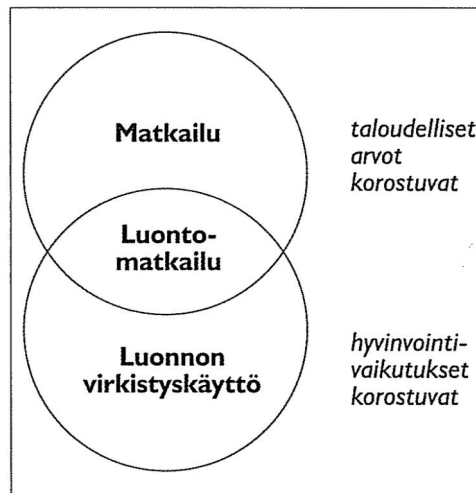
Hankkeen tavoitteina on mm. toiminta-alueen jo voimassa olevien reittien kehittäminen, reitti-informaation, karttojen ja oppaiden sekä opasteiden tason ja informatiivisuuden nostaminen, näiden hyödyntäminen markkinoinnin suunnittelussa ja tuotteistamisessa, ko. informaation saatavuuden parantaminen erilaisissa jakelukanavissa sekä erinäisten toimijoiden ja toimialojen verkostoituminen keskenään (Outdoors Finland Etelä 2013). Outdoors Finland Etelä -hanke ylläpitää virallista retkeilyportaalia, josta löytyy Etelä-Suomen pyöräily-, vaellus- ja melontareitit sekä matkailupalvelut (Outdoors Finland 2013).

2 RETKEILY LUONTOMATKAILUSSA

2.1 Luontomatkailun moninaisuus

Luontomatkailu ja luonnonvirkistyskäyttö ovat kasvaneet huomattavasti viime vuosikymmenten aikana. Tähän kasvuun ovat vaikuttaneet niin yhteiskunnalliset, taloudelliset kuin ekologiset trendit. (Pröbstl & Haider 2013.) Matkailun edistämiskeskus on arvioinut luontomatkailun edustavan noin neljännestä matkailun kokonaismerkityksestä (Saarinen 2005, Koivulan ja Saastamoisen 2005 mukaan). Luontomatkailun määrittelemisen ei kuitenkaan ole yksiselitteinen asia, koska sille löytyy monta eri näkökulmaa. Hemmi (2005a, 319, 333) määrittelee luontomatkailun luonnonympäristössä tapahtuvaksi matkailuksi, joka pyrkii noudattamaan kestävän kehityksen mukaisen matkailun periaatteita. Hänen mukaansa luontomatkailun perustana toimivat mm. matkailijan suhde luontoon, luonto- ja elämyshakuisuus sekä matkakohteen luonnonominaisuudet. Tätä hän perustelee siten, että matkailijan luontosuhde muodostuu niin tiedollisista kuin emotionaalisista tekijöistä, joita yhdistävät arvot ja asenteet vaikuttavat suhteen muodostumiseen.

Ympäristöministeriön vuonna 2003 julkaisemassa valtioneuvoksen periaatepäätöksessä luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämiseksi (Vilmatohjelma) luontomatkailu rajataan puolestaan luonnon virkistyskäytöksi, joka tapahtuu matkailun määritelmän puitteissa. ”Luontomatkailu on matkailun ja luonnonvirkistyskäytön yhteen sulautuma, jossa matkailun puolta tarkasteltaessa taloudelliset arvot korostuvat kun taas luonnon virkistyskäytön puolta tarkasteltaessa hyvinvointivaikutukset ovat korostuneet.” (Ympäristöministeriö 2002, 7.) Tämä näkyy kuviossa 1.

Kuvio 1 Luontomatkailu osana luonnon virkistyskäyttöä ja matkailua. (Ympäristöministeriö 2002.)

Voidaankin sanoa, että luontomatkailu on parhaimmillaan matkailutoimintaa, jossa luonto toimii tärkeänä vetovoimatekijänä tai toimintaympäristönä.

Luontomatkailu saa ihmiset vierailemaan paikoissa, joiden luonnonominaisuudet ja biodiversiteetti ovat vetovoimatekijä toimien lähtökohtana matkan valinnalle. (Järviluoma 1999.)

Kuten Pröbst ja Haider mainitsevat artikkelissaan, on ekologisuuden ja kestävän matkailun yhteiskunnallinen näkyvyys vaikuttanut vahvasti matkailun kasvuun. Tähän suuntaukseen nojaten Metsähallitus on ottanut käyttöön yhdeksän kestävän luontomatkailun periaatetta vuonna 2004. Näiden periaatteiden mukaan kestävän luontomatkailun luonnonsuojelualueilla tulisi ottaa huomioon seuraavat asiat (Metsähallitus2010a):

1. ” Luontoarvot säilyvät ja toiminta edistää luonnon suojelua
2. Ympäristöä kuormitetaan mahdollisimman vähän
3. Arvostetaan paikallista kulttuuria ja perinteitä
4. Asiakkaiden arvostus ja tietämys kulttuurista ja luonnosta lisääntyvät
5. Asiakkaiden mahdollisuudet luonnossa virkistymiseen paranevat
6. Asiakkaiden henkinen ja fyysinen hyvinvointi vahvistuvat
7. Vaikutetaan myönteisesti paikalliseen talouteen ja työllisyyteen
8. Viestintä ja markkinointi on laadukasta ja vastuullista
9. Toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan yhteistyössä ”

Myös Euroopan kansallispuistoliitto, EUROPARC Federation, huomioi toiminnassaan kestävän luontomatkailun periaatteita. Se on kehittänyt ohjelman, The European Charter for Sustainable Tourism in Protected Areas, jonka tarkoituksena on luoda ja kehittää kestävää kansallispuistomatkailua. Ohjelman mukaan kestävän matkailun strategian ja toimintasuunnitelman toteuttaneille kansallispuistoille myönnetään kestävän matkailun sertifikaatti. Sertifikaatin saaneita kansallispuistoja on vuonna 2013 yhteensä 107 kolmessatoista eri maassa. Suomessa sertifioituja kansallispuistoja ovat Syötteen (2004) ja Kolin (2007 ja 2012) kansallispuistot. Pallas- ja Yllästunturin kansallispuisto on tällä hetkellä kandidaattina ohjelmassa. (European Charter for Sustainable Tourism in Protected Areas 2013.)

Kestävän luontomatkailun lisäksi ekoturismi on kasvattanut suosiotaan huomattavasti. Nämä kaksi matkailun muotoa ovat lähellä toisiaan ja monissa yhteyksissä ne ovat synonyymejä toisilleen. Ekoturismi -nimeä käytetään muun muassa kun puhutaan luontomatkailusta, erilaisista luonnossa tapahtuvista aktiviteeteista tai itsenäisestä matkailusta. (Kullberg 2007.) Kullberg viittaa kirjoittamassaan raportissa Pagen ja Dowlingin (2002) näkemykseen, että luontomatkailun ja ekoturismin välinen ero on siinä, että luontomatkailijan suurin motiivi matkaan on luonto itsessään ja siitä nauttiminen. Ekoturisti puolestaan yrittää matkaillessaan minimoida ympäristölliset ja kulttuurilliset vaikutukset, yrittäen samalla myötävaikuttaa toiminnallaan alueen suojeluun ja hyvinvointiin. Kansainvälisen ekoturismiyhdistyksen (The International Ecotourism Society, TIES) määritelmän mukaan ekoturismi on vastuullista luontomatkailua, joka säästää ympäristöä ja parantaa paikallisen väestön hyvinvointia. Ekoturismin tarkoituksena onkin suojelun, yhteisöjen ja kestävän matkailun yhdistäminen. (The international Ecotourism Society 2013.) Sillä pyritään kohdistamaan matkailijoihin kasvatuksellisia ja opetuksellisia vaikutuksia. Ekoturismiin liittyy luontokohteiden tuottama hyöty, jonka avulla pyritään rahoittamaan alueen luonnonsuojelua sekä vahvistamaan paikallisen toimeentuloa, käsite liitetään monesti kehitysmaiden matkailun kehittämiseen. Termi on kuitenkin yleistynyt ympäri maailman ja sitä käytetään myös hyvinvointivaltioissa, kuten Yhdysvalloissa, Kanadassa ja Australiassa. Suomessa ekoturismin termiä ei enää juurikaan käytetä. Termi korvattiin luontomatkailu-termillä 1990-luvulla, koska Suomen luonnonsuojelualueille ei ole käytössä pääsymaksuja

eikä näin ollen pääsymaksuista saatavilla tuloilla voida rahoittaa suojelua tai turvata väestön toimeentuloa. (Green Tourism of Finland 2011.)

2.2 Retkeily ja vaellus luontomatkailun aktiviteettina

Matkailun Edistämiskeskuksen (2011) mukaan vaeltaminen ja melonta ovat yhä suosituimpia harrastus- ja lomailumuotoja Suomessa. Vaellukselle löytyy erilaisia käsitteitä, Räsänen ja Saaren (2011) mukaan retkeily tarkoittaa päiväretkeilyä erityisesti retkeily- ja virkistysalueilla. Retkeilyreitit ovat useimmiten rengasreittejä, jotka sijaitsevat lähellä toisiaan. Alueella voi retkeillä ja kävellä useampana päivänä peräkkäin ja halutessaan yöpyä maksullisessa majoituksessa. Toinen retkeilyreitityyppi on janareitti. Laaksonen (2013) määrittelee retkeilyn yleisnimenä kaikelle ilman moottorivoimia tapahtuvalle luonnossa liikkumiselle tai oleilulle. Termiä voidaan tarkentaa esimerkiksi harrastuksen tai keston mukaan. Vaellus sen sijaan on pitkäkestoisempi ja suuntautuu syvemmälle luontoon kuin retki. Vaellus kestää useita päiviä ja mukana kannetaan kaikki se, mitä elämiseen tarvitaan.

Matkailun edistämiskeskus (2008) puolestaan määrittelee vaeltamisen useamman päivän kestäväksi, luonnonympäristössä joko merkityillä vaellusreiteillä tai täysin erämaisissa olosuhteissa tapahtuvaksi retkeilyksi, johon yhdistetään usein yöpyminen ja ruuan laitto maastossa (MEK2008). Vaellus on kokonaisvaltainen, sielun ja ruumiin terveyttä edistävä harrastus. Sille asetetaan myös henkisiä tavoitteita, joita ovat oman itsensä tuntemuksen syventäminen, ihmisenä kasvaminen ja itsensä löytäminen. Näitä tarpeita vastaamaan on syntynyt monia teemallisia reittejä. Pitkillä vaelluksilla vaeltajan motiivina on usein oman itsensä haastaminen ja sielun ja ruumiin rajojen etsiminen. (MEK 2011, 4.) Räsänen ja Saari (2011, 5) ovat jakaneet vaeltavat asiakkaat karkeasti kolmeen kategoriaan: aktiivinen vaelluksen harrastaja, omatoiminen aktiviteettimatkailija ja valmismatkapaketin ostava vaellusmatkailija.

Matkailun edistämiskeskuksen luoman Vaellusreittien suunnitteluoppaan (2011, 4) mukaan vaellusmatkailu on osa aktiviteettimatkailua, joka on trendikästä eri ikäpolvissa niin Suomessa kuin muualla maailmassa. Suomessa käyneistä ulko-

maalaisista joka kolmas ilmoittaa vaeltaneensa lomansa aikana. Vaeltaminen onkin hieno tapa tutustua Suomen ainutlaatuisen luonnon ominaispiirteisiin ja samalla nauttia hiljaisuudesta ja vaeltamisesta itsestään (Räsänen ja Saari, 2011, 2).

2.3 Asiakslähtöisyys luontomatkailussa

Aarnikoivun (2005, 16) mukaan asiakslähtöisyyteen kuuluu, että yrityksellä on asiakkaita koskevaa tietopääomaa, jota aktiivisesti kartutetaan monipuolisia tiedonkeruukanavia hyödyntäen. Asiakskeskeisyyden suorittamiseen ei ole olemassa minkäänlaisia patenttiratkaisuja vaan sen sisältö määrittyy yrityksen asiakkaista ja potentiaalisista asiakkaista käsin. Nykyään asiakkaat edellyttävät sekä halpaa tai ainakin kilpailukykyistä hintaa, että hyvää tai ainakin markkinoiden parasta palvelua. Asiakas saattaa pitää yrityksen toimintaa, joka tarjoaa palvelua huomattavasti edullisemmin kuin muut markkinoilla, asiakskeskeisenä, koska hinta vastaa asiakkaan tarpeita ja on asiakkaan tärkein valintakriteeri. Puustisen ja Rouhialaisen (2007, 135) mukaan asiakslähtöisyydelle ei ole olemassa yksiselitteistä määritelmää, vaan yritykset, asiakaspalvelijat ja asiantuntijat ymmärtävät käsitteen omalla tavallaan.

Asiakslähtöisyys on matkailumarkkinoinnin perusta, jolla Puustinen ja Rouhialainen (2007, 134-135) tarkoittavat asiakkaiden tarpeiden, toiveiden, odotusten ja ikävien tuntemista. Heidän mukaansa asiakkaiden tarkalla kuuntelulla ja perusteellisella haastattelemisella voidaan saada selville hyvin yksityisiä ja intiimejä motiiveja matkustamiseen. Näin ollen asiakslähtöisyys muokkaa yrityksiä ja muita organisaatioita ensisijaisena päämääränä asiakkaan asioinnin ja palvelun helppous ja tehokkuus (Borg, Kivi & Partti 2002, 159). Borgin, Kiven ja Partin (2002, 153–154) mukaan asiakslähtöinen markkinointi on pohjimmiltaan sovellettavaa käyttäytymistiedettä, joka pyrkii ymmärtämään ostajan ja myyjän käyttäytymistä psykologisten, sosiologisten ja antropologisten lähestymistapojen kautta. Sen vastakohtana on tuotanto- tai tuotesuuntautuneisuus, jossa tarjoaja uskoo itse tietävänsä parhaiten asiakkaiden odotukset. Asiakslähtöinen markkinointi on koko matkailuyrityksen organisaation läpikäyvä teema, jonka tavoitteena on pal-

vella asiakkaita hyvin ja paremmin kuin kilpailijat. Asiakastietojen kerääminen ja kilpailijoiden seuranta ovat myös olennainen osa suunnittelua.

Borgin ym. (2002, 159) mielestä markkinointi voidaan määritellä organisaation asiakaslähtöiseksi toimintatavaksi. Sen avulla tunnistetaan ydinosaaminen, luodaan kilpailuetu, viedään hyödykkeet markkinoille osto- ja/tai yhteistyöhalua synnyttäen ja varmistetaan asiakastyytyväisyys, yhteistyösuhteiden jatkuvuus ja kannattava toiminta.

Koska asiakaslähtöinen markkinointi on oleellinen osa matkailuyritysten organisaatiossa, on asiakkaiden tarpeet lähtökohtana strategisessa suunnitteluprosessissa. Keskeisiä asioita suunnitteluprosessissa ovat totuttelu asiakassegmenttikohtaiseen ajatteluun, tavoitteiden asettaminen, vaihtoehdot, menestystekijöiden valinta, toimenpiteet ja bisnesaluetarkennus. Suunnitelma ohjaa käytännön työtä. Sen tueksi kehitetään mittaus- ja seurantajärjestelmä, jonka avulla tuloksia verrataan suunnitelmiin ja toimintaa parannetaan. Sidosryhmät ja asiakkaat pyritään saamaan mukaan suunnitteluun: asiakasraati ja kanta-asiakasnäkökulma, tulevat asiakkaat, keskeiset tavarantoimittajat ja alihankkijat, markkinointikanavien edustajat, jälleenmyyjät (matkatoimistot, matkanjärjestäjät). (Borg ym. 2002, 159.)

Aarnikoivun (2005, 27) mielestä asiakaslähtöiseen toimintaan panostavan yrityksen asiakaspalvelu on yksi asiakaslähtöisyyttä toteuttava osa-alue, asiakaskeskeisyyden heijastuessa kaikkeen yrityksen toimintaan, myös tuotantoon ja tuotekehittelyyn. Tulevaisuudessa yritysten tulisi Aarnikoivun (2005, 27) mukaan siirtyä yhä enemmän toimialasta riippumatta asiakaslähtöiseen toimintatapaan, koska yritysten asiakkaille toteuttama asiakaspalvelu on yksi osa-alue, jossa toteutetaan asiakaslähtöistä toimintaa. Aarnikoivu (2005, 29) väittää, että asiakaskeskeisyyden toteuttamisessa ei ole olemassa yhtä oikeaa tapaa toimia, vaan asiakaskeskeisyyden sisältö määrittyy yrityksen asiakkaista ja potentiaalisista asiakkaista päin. Asiakkaat ovat näin lähtökohtana yrityksen liikeidealle.

Koska asiakaslähtöisyys tuottaa yritykselle toimivia ja kannattavia asiakassuhteita, voidaan Bergströmin ja Leppäsen (2009, 150) mukaan perustellusti sanoa, että ilman onnistunutta segmentointia asiakaslähtöisessä markkinoinnissa ei ole juuriakaan menestymisen edellytyksiä. Puustisen ja Rouhaisen (2007, 78) mukaan

asiakaskeskeisyys on yrityksen toimintaa ohjaava ajattelutapa, joka tarkoittaa, että matkailuyrityksen palvelujärjestelmässä lähtökohtana ovat asiakkaan tarpeet. Nämä tarpeet on otettu huomioon jo yrityksen toiminta-ajatuksessa, joka ilmaisee yrityksen perustehtävän, eli syyn yrityksen olemassaoloon. (Komppula & Boxberg 2002, Puustisen & Rouhaisen 2007, 78 mukaan.)

”Yritykset, jotka eivät pelkästään ymmärrä ja vastaa asiakkaiden tarpeisiin ja odotuksiin, vaan pystyvät toimimaan joustavasti ja sopeuttamaan palvelutarjonnan vaihtuviin olosuhteisiin, tulevat todennäköisesti pärjäämään kilpailussa elämäysha-kuisten asiakkaiden sielusta” (Puustinen & Rouhiainen 2007, 157). Myös Jacobson (2001) painottaa artikkelissaan, että puisto- ja virkistysyritysten on kartoitettava asiakkaidensa tarpeet ja toiveet joita ne palvelevat. Julkinen hallinto on pohjimmiltaan asiakaslähtöistä toimintaa, mutta vieläkin tutkijat ponnistelevat ymmärtääkseen, mikä on paras tapa mitata asiakkaiden tyytyväisyyttä ja kuinka kehittää ulkoilma-virkistystarjoajien asiakaslähtöisempään suuntaan. Jacobsonin mukaan asiakastyytyväisyystutkimus voi auttaa toimijoita löytämään asiakkaidensa tarpeet, ja vaikuttamalla asiakkaiden odotuksiin asettamalla lupaukset jotka ne pystyvät täyttämään.

Koska etenkin matkailun alan yritysten päivittäinen toiminnan kulmakivenä on asiakaslähtöisyys, vaikuttaa palveluliiketoiminnan onnistumiseen monta tekijää. Bergström ja Leppänen (2009, 166) mielestä palveluliiketoiminnassa ihmiset ovat tärkeässä asemassa ja henkilöstön määrä, laatu ja käyttäytyminen vaikuttavat palvelun onnistumiseen. Sekä yrityksen palveluhenkilöstö että yrityksen asiakkaat vaikuttavat palvelusta syntyvään mielikuvaan. Usein asiakkaat osallistuvat palvelun toteutumiseen ja vaikuttavat muiden asiakkaiden valintoihin.

Palveluyritykset pyrkivät suunnittelemaan palvelutapahtumat asiakaslähtöisesti ja kehittämään kilpailijoista erottuvia palvelutapoja. Palveluun liittyvät näkyvät tunnusmerkit, kuten palveluympäristö, ovat monilla aloilla merkittävä kilpailutekijä. (Bergström & Leppänen 2009, 166–167.)

2.4 Evon retkeilyalue luontomatkailukohteena

Evon retkeilyalue on perustettu valtioneuvoston päätöksellä vuonna 1994 ulkoilua varten. Ulkoilulain (606/1973, 16§) mukaan retkeilyalueella on metsätalouden harjoittamisessa, metsästyksessä, kalastuksessa sekä muussa alueen käytössä otettava ulkoilun tarpeet riittävästi huomioon. (Metsähallitus 2012.) Laki ei pidä sisällään asiakaslähtöistä toimintatapaa, vaan määrittää ulkoilureittien suunnittelun ja perustamisen lainmukaiset puitteet. Jo ennen tätä Metsähallitus nimesi 1980-luvulla Evon metsäalueen virkistysmetsäksi (Metsähallitus 2004, 12). Evo on yksi Etelä-Suomen suurimmista metsäalueista, alueen pinta-ala on kokonaisuudessaan 8 500 ha, josta retkeilyalue muodostaa yli puolet, 4 682 ha. Retkeilyalueen lisäksi alueeseen kuuluu Hämeen ammattikorkeakoulun opetusmetsä sekä Hämeenlinnan kaupungin virkistysmetsä. 3 880 hehtaaria Evon valtion retkeilyalueesta on Natura-alueita, jonka suojelu toteutetaan pääosin ulkoilulain perusteella. Vuonna 2010 tehdyssä Evon alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa Evon alueen keskeisimpinä arvoina pidetään ulkoilua, retkeilyä ja leiritoimintaa sekä luontomatkailua (Metsähallitus 2010b). Koska Metsähallitus toteuttaa toimintaansa alueella lähinnä ulkoilulain perusteella, ei asiakaslähtöisyys ole perustana alueen kehittämiseksi. Tämä luo haasteita alueen matkailun ja luonnon virkistyskäytön lisäämiselle.

Evon retkeilyalueella on kaksi virkistysaluekeskittymää. Toinen näistä keskittymistä on opinnäytetyömme retkeilyreitien keskeisin osa Niemisjärvi, jonka alue avattiin vuonna 1991, ja jonka kalastusalueella harjoitetaan lähinnä virkistyskalastusta sekä muuta siihen liittyvää retkeilyä. Toinen keskittymä sijaitsee retkeilyalueen Koilliskulmalla, jossa retkeily on niin kutsuttua jokamiesretkeilyä. Koko retkeilyalueelta löytyy merkittyjä reittejä yhteensä noin 70 kilometriä ja yhdysreittejä pitkin pääsee niin Padasjoelle (Päijänne-Ilves-yhdysreitti, noin 13 km) kuin Asikkalaankin (Aurinko-Ilves-yhdysreitti, noin 30 km). Ilvesvaellusreitti perustettiin jo vuonna 1987 Metsähallituksen, Evon metsäoppilaitoksen ja Hämeenlinnan kaupungin yhteistyönä. (Metsähallitus 2004.) Retkeily on keskeisessä asemassa Evon retkeilyalueen aktiviteettitarjonnassa, osalla merkityistä luontopoluista on oma teemansa, esimerkiksi neljän kilometrin mittainen Savottapolku kertoo erakkoasujien kohtaloista sekä savottojen historiasta vuosina 1850–1950 (Metsähallitus 2013c).

Evon retkeilyalue luo hyvät mahdollisuudet myös muuhun luontomatkailuun. Alueella olevat järvet Syväjärvi, Vähä-Koukkujärvi ja Niemisjärvet luovat hyvät mahdollisuudet virkistyskalastukseen. Viehevälinein sekä mato-ongella kalastusta voi myös harjoittaa osalla alueen järvistä. Kalastuksen lisäksi järvet luovat hyvät puitteet harrastaa melontaa sekä soutamista. Koska alueella on tiheä metsätieverkosto, pyöräilyyn ja ratsastukseen alue tarjoaa hyvän ympäristön. Retkeilyalueen läpi kulkee myös valtakunnallinen pyöräilyreitti nro. 53. Koska Evon alueen luonto on pitkälti metsäpainotteista, siihen liittyviä aktiviteetteja on alueella paljon. Nykyisin luontomatkailun aktiviteettinakin pidettävää marjastusta ja sienestystä voi harrastaa jokamiehenoikeuksin, suunnistuksesta kiinnostuneille alueelta löytyy ympärivuotinen 39 rastin reitistö sekä metsästyksestä kiinnostuneet voivat luvanvaraisesti metsästää alueella pienriistaa. Kalliokiipeilyllekin on hyvät mahdollisuudet Hakovuorella. Talviseen luontomatkailuun Evo tarjoaa puitteet hiihtämiseen, niin ajetuilla laduilla kuin umpihangessakin, sekä vetokoira-ajeluun. (Metsähallitus 2013d.) Vuonna 2010 perustettu Evon nuorisoleirikeskus tuo alueelle vuosittain noin 10 000 kävijää.

3 MATKAILUN VAIKUTUKSET ALUEKEHITYKSEEN

Suomea on jo pitkään mainostettu tuhansien järvien maana. Tämä on totta edelleen, sillä maamme makean veden järviluonto on ainutlaatuinen maailmassa, löytyhän maastamme noin 200 000 yli viiden aarin suuruista järveä. (Valtion Ympäristöhallinto 2013.) Nykyään edellä mainittu markkinointitapa on jokseenkin vanhentunut. Vuoristo esittää artikkelissa *Regional and structural patterns of tourism in Finland* (2002, 251), että nykyisin olisi tärkeämpää puhua niin sanotusta erityisestä matkailun topografiasta, joka pitää sisällään hydrografian, korkokuvan sekä kasvillisuuden, koska Suomesta löytyy monia tällaisia virkistyskäyttöön sopivia alueita. Perustuen tähän Suomen matkailun topografiaan, ilmastoon sekä hyvin kehittyneeseen talouteen, Vuoriston mukaan on perusteltua puhua Suomesta aktiivi- ja ulkoilulomamaana, koska luonto on maamme matkailussa keskeisessä asemassa. Suomessa luonnon esteettinen vetovoima on ollut mukana myös luonnon-/kansallispuistojen suunnitteluprosessissa matkailua varten jo 1920-luvun alusta. (Saarinen, 2001, 38.) Kansallispuistojen tehtävänä on luonnonsuojelun ohella toimia virkistys- ja matkailukäytön alueina. Luonnonsuojelulain mukaan (1906/1996, 11 §) kansallispuistoilla ”on oltava merkitystä yleisenä luonnonnähtävyytenä tai muutoin luonnontuntemuksen lisäämisen tai yleisen luonnonharrastuksen kannalta”. Nykyisin kansallispuistoja pidetäänkin usein myönteisen aluekehityksen ja matkailullisen imagorakentamisen välineinä. (Puhakka 2007, 142.) Puhakan mukaan Suomessa jo 1990-luvulta lähtien käyty keskustelu kansallispuistojen ja muiden luontomatkailukohteiden merkityksestä alueen kehittämisessä on heijastunut puistojen hoito- ja käyttösuunnitteluun. Hänen mukaansa matkailua koskevat muutokset hoito- ja käyttösuunnitelmissa voidaan kiteyttää kolmeen kohtaan (Puhakka 2007):

1. ”matkailun asema kansallispuistojen käyttömuotona on vahvistunut,
2. kansallispuistoihin suuntautuvaa matkailua on alettu perustella aluekehittämiseen liittyvillä tulo- ja työllisyysnäkökulmilla,
3. kansallispuistoille asetetut aluekehittämistavoitteet legitimoidaan viimekädessä kestäväen kehityksen ja kestäväen matkailun käsitteillä, jotka

edellyttävät niin ekologisten, sosio- kulttuuristen kuin taloudellisten tekijöiden tasavertaista huomioonottamista. ”

Katajamäen (2011) mukaan aluekehitys on monimerkityksellinen käsite, jonka merkitys vaihtelee tulkitsijasta riippuen. Hänen mielestään yhteisen linjan löytämiseksi tulisi aluekehityksestä puhua yläkäsitteenä ja sitä tarkentavina alakäsitteinä olisivat aluesuunnittelu ja aluepolitiikka. Katajamäen mukaan aluekehitys on alueperusteista ja sen tavoitteena on edistää kansalaisten hyvinvointia sekä yritysten menestystä niiden omista lähtökohdistaan. Tämän vuoksi yhteiskuntapolitiikka liittyy vahvasti aluekehitykseen. Aluekehitystä ei tule kuitenkaan rajata vain suuriin keskuksiin, vaan kehityksen ydin tulisi olla *edellytyksiä luova kehittäminen*, jossa vuorovaikutusasetelmat ja paikallisyhteisöt alueiden järjestelmän kokonaisuuden lisäksi huomioidaan. Ekologisen, taloudellisen, kulttuurillisen ja sosiaalisen kestävän kehityksen huomioonottaminen on myös tärkeää aluekehityksessä. (Katajamäki 2011.)

3.1 Matkailu aluekehityksen välineenä

Luontomatkailulla on paikalliseen alueeseen kiinteä sidos, tämän vuoksi voidaan sanoa, että luontomatkailu toimii hyvänä aluekehityksen lähteenä. Tätä tukee myös Saarisen kirjoittama Metlan työraportti, jossa hän mainitsee, että matkailu keskittyy nykyään yhä enemmän vetovoimaisina pidetyille suojelualueille tai niiden läheisyyteen. Tämä näkyy esimerkiksi Pohjois- ja Itä-Suomessa, jossa suuri osa matkailukeskittymistä tukeutuu joko voimassa oleviin tai suunniteltuihin suojelualueisiin. (Saarinen 2005, 121.)

Pekka Kauppilán (2008) kirjoittamassa artikkelissa, Näkökulmia matkailuun ja aluekehitykseen paikallistason keskus-periferia-asetelmasta: esimerkkinä Inarin kunta, käy ilmi, että Saarinen (2007) on käsitteellistänyt matkailusuunnittelun ja aluekehityksen suhteen *matkailukehityskeskiseksi* sekä *aluekehityskeskiseksi*. Saarisen näkemyksen mukaan matkailukehityskeskisessä suunnittelussa matkailu valitaan kehittämisen perustaksi, matkailun kehittäminen tapahtuu siis elinkeinon ehdoilla. Aluekehityksen näkökulman haasteena puolestaan on generoida matkai-

lun ja matkailun ydinalueiden myönteisiä vaikutuksia laajemmalle maantieteelliselle alueelle. Ko. lähestymistavassa matkailu edustaa vain yhtä elinkeinoa aluekehityksen lähteenä ja sen tulisi yhdessä muiden elinkeinojen ohella tukea aluekehitystä, hyvinvointia sekä resurssien ja ympäristön kestävästä käyttöä. (Kauppila 2008, 40.)

Koska matkailulla on kiinteä vaikutus eri alueiden toimintaan, viime aikoina huomio on kiinnittynyt alueen matkailun ja paikallisuuden väliseen suhteeseen. Kestävä kehitys ja sen mukainen ajattelu ovat toimineet pitkälti muutoksentehtävinä matkailussa yhdessä markkinoiden ja kulutuksen yksilöllistämisen kanssa. Nykyään puhutaan niin sanotusta kestävästä matkailusta. Käsite viittaa yleistäen matkailukehitykseen, joka huomioi alueen ekologisen ympäristön hyödyntämisen rajat, tuottaen samalla matkailijoille tarpeita tyydyttäviä kokemuksia sekä pyrkien aktiivisesti lisäämään alueen paikallisyhteisöjen elämänlaatua ja elinkeinomahdollisuuksia taloudellisen toiminnan ja työllistämisen kautta. (Carter 1993, Liun 2003 & Saarisen 2006, 69 mukaan.) Jarkko Saarinen käsittelee kestävä matkailun kehittämistä raportissaan Luontomatkailun kehittäminen Suomessa (2005, 73–74). Hänen mukaansa on olemassa kaksi niin kutsuttua koulukuntaa kestävä matkailun kehittämisessä. Kehittämisperusteisessa eli toimintaorientoituneessa näkökulmassa kehittämisen tavoitteet kytkeytyvät tapoihin edistää matkailua ja sen toiminnan mahdollisuuksia kestävyden käytännön kautta. Kun taas ympäristöperusteisessa eli resurssiorientoituneessa näkökulmassa toiminnan kestävyden kriteerinä on ympäristö ja sen hyvinvointi. Monissa syrjäseutujen luontomatkailuyrityksissä juuri kehittämisperusteinen ajattelutapa muodostaa aluekehitystyön pääsääntöisen tavoitteen ja toimeenpanomallin. (Sorsa ja Saarinen 2003, Saarisen 2005, 124 mukaan.) Suomessa myös Metsähallitus pyrkii omalta osaltaan kehittämään kestävä luontomatkailun periaatteita. Metsähallituksen tavoitteena on edistää matkailun kestävyttä yhdessä paikallisten toimijoiden kanssa. Heidän toiminnan periaatteena onkin ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyden yhteensovittaminen. (Metsähallitus 2013d.)

3.1.1 Luontomatkailun aluetaloudelliset vaikutukset

Luontomatkailun alueelliset tulo- ja työllisyysvaikutukset voivat olla hyvin merkittäviä, vaikka luontomatkailun suora taloudellinen arvo on suhteellisen pieni verrattuna esimerkiksi metsätalouteen. Koska matkailuala on työvoimaintensiivinen, ovat alan työllistävät ja palvelurakennetta laajentavat vaikutukset suoria tulovaikutuksia merkittävämmät. Tämä näkyy esimerkiksi Lapissa, jossa matkailu työllistää enemmän kuin muut yksittäin luontoon tukeutuvat alat. (Saarinen 2005, 121.) Ahon (1997) mukaan matkailua voidaan käyttää luontevasti ja tehokkaasti aluepolitiikan perinteisten tavoitteiden (työllisyys, tulonmuodostus, palvelujen tarjonta) toteutuksessa. Erityisesti syrjäseuduilla tämä vaikuttaa myönteisesti paikallisten palveluiden säilymiseen elävöittäen kohdealuetta. (Aho 1997) Kohdealueen elävöitymisen lisäksi Berghäll (2005) mainitsee, että kotikunnan alueella tarjottavat virkistyskäyttöön tarkoitetut palvelut lisäävät lähivirkistysmahdollisuuksia, mikä voi kasvattaa aluetaloudellista kehitystä siten, että paikalliset ihmiset voivat käyttää omassa kunnassaan sijaitsevia luonto- ja retkeilypalveluita eikä heidän tarvitse näiden vuoksi matkustaa toisille paikkakunnille.

Metsähallituksen selvityksen mukaan vuonna 2012 Suomen kansallispuistoissa käyntien kokonaistulo- ja työllisyysvaikutukset kansallispuistojen lähialueille olivat peräti 109,5 miljoonaa euroa (Könönen 2013). Metsähallitus aloitti tämän kansallispuistojen ja valtion retkeilyalueiden virkistyskäytön taloudellisen vaikuttavuuden systemaattisen seurannan vuonna 2009 (Sievänen 2010). Alueiden paikallistaloudelliset tulo- ja työllisyysvaikutukset selvitetään vuosittain käyttäen Metsähallituksen ja Metsäntutkimuslaitoksen yhteistyössä kehittämää menetelmää, jonka perustana on Yhdysvalloissa käytetty MGM2 (Money Generation Model) -malli. Menetelmässä käytettäviä seurantaindikaattoreita ovat kansallispuistojen käyntikerrat, kävijöiden rahankäyttötiedot sekä paikallistaloutta kuvaavat kertoimet, joista käy ilmi rahan kiertäminen alueella. ”Rahasumma jonka valtio sijoittaa kansallispuistoihin ja retkeilyalueisiin, palautuu yhteiskunnalle moninkertaisesti takaisin paikallisena yritystoimintana ja työpaikkoina.”(Metsähallitus 2013b.) Valtion rahoitus kansallispuistojen ja retkeilyalueiden retkeilypalveluihin on budjettivaraista, kun taas lähialueiden

maksulliset matkailupalvelut luo elinkeinosektori. Metsähallituksen mukaan kansallispuistoissa kävijöiden rahankäyttö tuo alueelle noin 10 euroa jokaista puiston retkeilypalveluihin ja luontokeskuksiin sijoitettua euroa kohti, hyötysuhteen matkailualueilla sijaitsevilla kansallispuistoissa ollessa noin neljä euroa korkeampi. (Metsähallitus 2013b.)

Evon retkeilyalueella tehdyssä Metsähallituksen käyttäjätutkimuksessa (2010) käy ilmi, että kävijöiden rahankäytön paikallistaloudelliset kokonaisvaikutukset olivat vuonna 2010 noin 1,2 miljoonaa euroa ja työllisyysvaikutukset noin 14 henkilötyövuotta. Tutkimuksesta käy ilmi, että suurimman osan tulovaikutuksista alueelle tuottivat kotimaan matkailijat. Kotimaan matkailijoiden rahankäyttö toi alueelle 1,1 miljoonan euron tulo- ja 13 henkilötyövuoden työllisyysvaikutuksen. Huoltamo-ostoksiin sekä ruoka- ja muihin vähittäiskauppaostoksiin käytettiin eniten rahaa, mutta suurimman tulo- ja työllisyysvaikutuksen tuotti majoituspalveluiden käyttö. Partiolaisten suurleiri nosti Evon kävijämääriä ja sen myötä myös kävijöiden rahankäyttöä. (Korhonen 2010, 23–25, 31.)

3.1.2 Luontomatkailun kehittäminen

Alueen kilpailukyky verrattuna muihin vastaaviin alueisiin toimii vahvana perustana luontomatkailun kehittämiseen ja kehitysohjelmien laatimiseen. Hemmi (2005b, 429) mainitsee kirjassaan alueen kilpailuaseman selvittämiseen käytettäviä työkaluja. Näitä toiminnallisia keinoja kehittää aluetta ja sen toimintoja ovat muun muassa: alueen SWOT-analyysi, alueen matkailutilastojen vertaileminen, matkailijoihin kohdistettu kysely, alueen luonnon- ja maiseman vetovoiman vertaaminen muiden alueiden vastaaviin vetovoimiin, palvelujen laadun, hinnan ja monipuolisuuden vertaileminen sekä asiantuntija-analyysit.

Suomessa on tällä hetkellä käynnissä muutamia kehittämishankkeita, koska luontomatkailun kaupallista toimintaa koskeva tilastointi on puutteellinen. Nykyisten toimiala-alaluokitusten mukaan luontomatkailua koskevat tiedot eivät ole valmiiksi käytettävissä. Joensuun Yliopistossa käynnissä olevan Maa- ja Metsätalo-

usministeriön tukeman hanke keskittyy selvittämään Itä-Suomen alueella toimivien majoitusta tarjoavien matkailuyritysten kapasiteetti- ja käyttötiedot. Toinen Maa- ja Metsätalousministeriön tukema hanke on Outdoors Finland -hanke, jossa Matkailun edistämiskeskus koordinoi ja tukee eri kesäaktiiviteettien kehittämistä ympäri Suomea. Hankkeeseen liittyen toteutetaan seurantajärjestelmien ja indikaattoreiden kehittämistyötä. (Sievänen 2010, 16.)

3.2 Vaellusreittien kehittäminen

Hemmi (2005b, 302) luokittelee, että eräretkeily ja vaeltaminen ovat aidossa luonnossa, asutuskeskuksista etäällä tapahtuvia aktiviteetteja. Ne ovat mahdollisia sekä merkityillä vaellusreiteillä ja poluilla tai täysin erämaisissa olosuhteissa. Huffman ja Williams (2005) mainitsevat, että toimivat reitistöt luovat perustan mille tahansa metsä-, puisto- tai suojelualueelle, missä vierailijat nauttivat luontoelämyksistä parantaen fyysistä kuntoaan. Hyvin suunniteltujen puistojen oletetaan tarjoavan vierailijoille tietoa siitä, minkälaiset virkistysmahdollisuudet reiteillä on sekä mitkä ovat reittien vaatimustasot. On tärkeää ilmoittaa myös mitkä ovat reittien pituudet, sallittu käyttö, maaston muodot, vaikeustasot, alueelta löytyvä eläimistö/kasvisto sekä tärkeät ja kiinnostavat kohteet. Nämä tiedot auttavat vierailijoita valitsemaan heidän motiiveihin, tavoitteisiin sekä ajankäyttöön parhaiten sopivan reitin. (Huffman & Williams 2005.)

Maamme retkeilyreitit pyritään luokittelemaan, koska se mahdollistaa paremman varustautumisen reiteille tehden retkeilystä turvallisempaa. Luokitus parantaa myös Suomen ulkoilu- ja retkeilyreitistöjen laatua, markkinointia ja ylläpitoa koska se määrittää reittien rakenteiden minimitason ja velvoittaa luokitellun tason ylläpitoon. Reitien ylläpitäjällä on velvollisuus tarkistaa reitin kunto (rakenteet ja opasteet) säännöllisesti ja tehdä tarvittavat toimenpiteet. Luokitellut reitit pääsevät valtakunnallisiin markkinointikanaviin, parantaen näin reiteistä saatavaa informaatiota ja mahdollisuuksia markkinointiin. (Suomen Latu 2007.) Päävastuutahoina luokitushankkeessa toimivat Suomen Latu ry sekä Metsähallitus. Näiden lisäksi reittiluokitusjärjestelmän kehittämisessä mukana toimineet tahot ovat: Maa- ja metsätalousministeriö, Opetusministeriö, Ympäristöministeriö, Suomen

ympäristökeskus, Matkailun edistämiskeskus, Suomen kuntaliitto, Espoon kaupunki ja Suomen Invalidien Urheiluliitto (nykyinen Vammaisurheilu ja -liikunta ry). (Suomen Latu 2013.) Reittiluokitusjärjestelmä on kehitetty vuosina 2003–2007 ja tällä hetkellä Suomessa on noin 100 koulutettua reittiluokittelijaa ja 800 kilometriä luokiteltuja reittejä, joista noin 352 kilometriä on Metsähallituksen luokittelemia ja noin 448 kilometriä muiden tahojen luokittelemia. Metsähallituksen hallinnassa olevilla valtion mailla olevien reittien luokitukset tallennetaan Metsähallituksen paikkatietojärjestelmään Reiskaan ja muut reitit Suomen ympäristökeskuksen ylläpitämään paikkatietojärjestelmään. (Suomen Latu 2007.) Reittiluokittelijat luokittelevat reitit niiden maastopohjan, korkeuserojen sekä reitiltä löytyvien opasteiden perusteella. Luokituksen perustana on siis reitin kulkemisen helppous/vaikeus. Käytettävä asteikko on: helppo, keskivaativa, vaativa. Jokaisella reittiluokalla on omat piirteensä ja omat värikoodinsa (Suomen Latu 2013).:

1. Helppo reitti on pohjaltaan tasainen ja helppokulkuinen eikä reitillä ole huomattavia korkeuseroja. Se on myös merkitty maastoon hyvin, eksymisen vaaraa ei ole. Keskimääräinen kulkunopeus on 12–15 min./km. Helppo reitti merkitään sinisellä ympyrällä (ks. kuva 1.)

Kuva 1 Helppo reitti

2. Keskivaativalla reitillä voi olla jonkun verran vaikeakulkuisia paikkoja ja korkeuseroja. Reitiltä löytyy tarvittavat opasteet ja se on merkattu selkeästi maastoon. Keskimääräinen kulkunopeus on 16–20 min./km. Keskivaativa reitti merkitään punaisella neliöllä (ks. kuva 2).

Kuva 2 Keskivaativa reitti

3. Vaativalla reitillä on vaikeakulkuista maastoa, mahdollisesti jyrkkiä osia sekä kahluuta edellyttäviä paikkoja. Maastosta löytyy havaittava polku, mutta opasteita on vähän. Keskimääräinen kulkunopeus on yli 21 min./km. Vaativa reitti merkitään mustalla kolmiolla (ks. kuva3).

Kuva 3 Vaativa reitti

4. Esteetön reitti on soveltuva pyörätuolilla, rollaattorilla tai muulla apuvälineellä liikkuvalla matkailijalle. Pinnaltaan esteetön reitti on kovapintainen eikä siinä ole kuoppia tai esteitä. Reitän kaltevuus tulee olla enintään normaalin ulkoilukäytävän kaltevuus, koska sillä on pystyttävä liikkumaan itsenäisesti pyörätuolilla kelaten. Esteetön reitti merkataan kansainvälisellä pyörätuolisymbolilla (ks. kuva 4).

Kuva 4 Esteetön reitti

5. Vaativa esteetön reitti sisältää joitain vaikeakulkuisia osia tai suurempia kaltevuuksia kuin esteetön reitti. Reitän tasainen osuus voi sisältää pieniä kuoppia tai pehmeähkötä alueita. Jonossa kuljettavan polun tulee olla vähintään 1,5 metrin levyinen kun taas rinnakkain kuljettavissa osuuksissa polun tulee olla 2-4 metriä leveydeltään. Vaativalla esteettömällä reitillä on varauduttava kulkemaan avustajan tai sähköpyörätuolin kanssa. Vaativa esteetön reitti on merkitty merkillä jossa on pyörätuoli hennosti kaltevassa mäessä (ks. kuva 5).

Kuva 5 Vaativa esteetön reitti

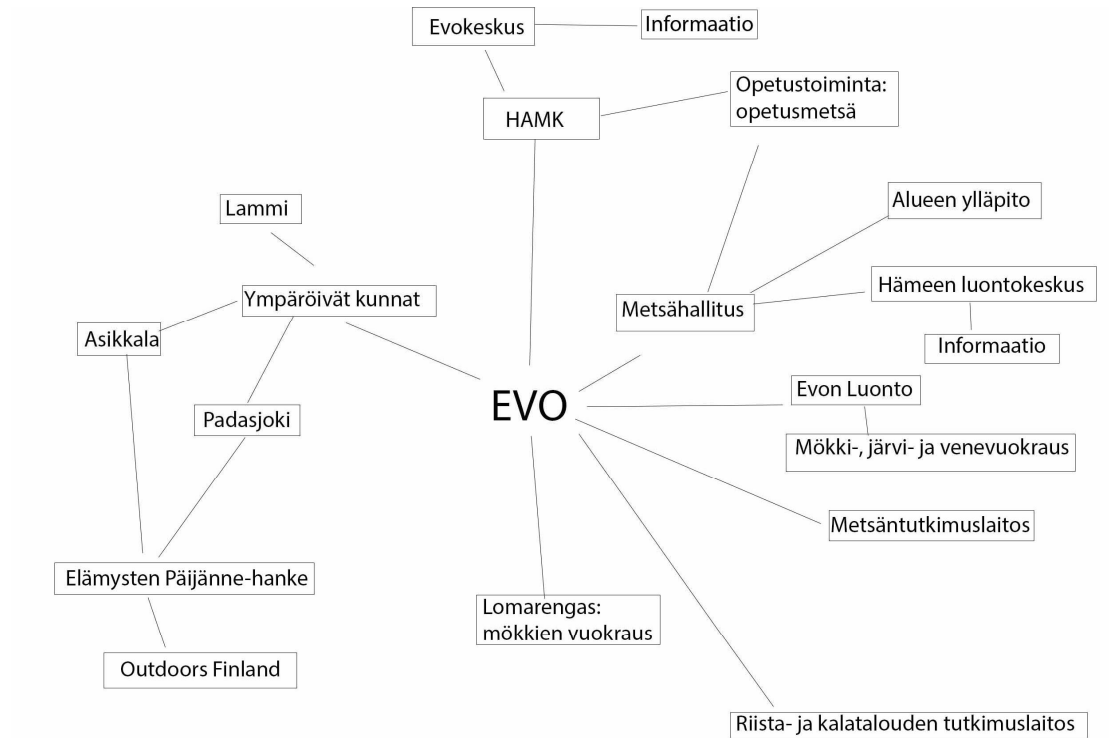
3.3 Yhteistyö Hämeessä

Hemmi (2005b, 154) mainitsee, että yleiset edellytykset luonnon virkistyskäyttöön sekä luontomatkailuun luo Ympäristöministeriön mukaan valtio, joka edistää hallinnassaan olevien alueiden käyttöä ja tukee kuntien virkistystoimintaa. Ympäristöministeriö itse puolestaan vastaa luonnon virkistyskäytön yleisistä edellytyksistä, jokamiehenoikeuksista, maastoliikenneasioista, vesiliikenteestä väylien ulkopuolella, valtakunnallisista alueiden käytön periaatteista sekä luonnonsuojelualueiden virkistyskäytöstä. (Hemmi 2005b, 154.) Kehittämisen kohteena oleva reittimme sijaitsee Evon retkeilyalueella, joka on yksi Etelä-Suomen suurimmista metsäalueista. (Metsähallitus 2013f.) Evon retkeilyalueen toimijaverkosto on laaja (ks. kuvio 2). Evon retkeilyalue ulottuu sekä Hämeenlinnan että Padasjoen kuntien alueelle. Lisäksi alueella on rajapintaa Asikkalan kunnan kanssa.

Evon retkeilyalueen omistaa ja sitä hallinnoi Metsähallitus, joka vastaa alueen maiden ja vesien hoidosta huolehtien alueen virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämisestä ministeriöiden tulosohejauksessa. (Hemmi 2005b, 155.) Metsähallitus vastaa myös Hämeen luontokeskuksen toiminnasta. Metsähallituksen lisäksi yksi tärkeimmistä ja keskeisimmistä toimijoista alueella on Hämeen ammattikorkeakoulun Evon yksikkö, joka käyttää Evokeskuksen ympärillä olevaa Metsähallituksen hallinnoimaa opetusmetsää opetustoiminnassaan. Metsäntutkimuslaitoksella sekä Riista- ja Kalatalouden tutkimuslaitoksella on myös toimintaa alueella. Näiden toimijoiden lisäksi alueella on erinäisiä luontomatkailuyrittäjiä, joiden tarjoamia palveluita ovat mm. kioskipalvelut, pito- ja muonituspalvelut sekä opastetut vaellus- ja ratsastusretket. Alueen tärkein matkailuyritys on Evon Luonto, joka tarjoaa mökkien, järvien ja veneiden vuokrausta. Lomarenkaalla on retkeilyalueella seitsemän kämppää sekä virkistysalue. (Metsähallitus 2004, 25.)

Koska Evon retkeilyalueella on rajapintaa Padasjoen ja Asikkalan kuntien kanssa on tärkeää ottaa huomioon näiden alueiden matkailullinen kehitys ja kuntien välinen yhteistyö. Elämysten Päijänne–Päijänne Experiences -hanke on kahden vuoden kestävä hanke Padasjoen, Sysmän ja Asikkalan alueilla. Outdoors Finland toimii yhteistyössä hankkeen kanssa, joka päättyy vuoden 2013 lopussa. Tämän hankkeen tavoitteena on parantaa Etelä-Päijänteiden alueen matkailu- ja retkeilypalveluita asukkaiden ja retkeilijöiden tarpeisiin, lisätä eri toimijoiden välistä yh-

teistyötä sekä vahvistaa alueen julkista kuvaa retkeily- ja matkailukohteena. (Loma Päijänne 2013.)

Kuvio 2 Evon alueen toimijat.

4 VAELLUSREITIN KEHITTÄMINEN JA YHTEISTYÖN KARTOITTAMINEN EVON ALUEELLA

Opinnäytetyömme on toiminnallinen sisältäen laadullisia tutkimusmenetelmiä tiedonhankinnassa. Näitä laadullisia tutkimusmenetelmiä opinnäytetyössämme on haastattelu ja havainnointi. Vilkka ja Airaksisen (2003, 9) mukaan toiminnallinen opinnäytetyö tavoittelee ammatillisessa kentässä käytännön toiminnan ohjeistamista, opastamista, toiminnan järjestämistä ja järjeistämistä. Toiminnallisen opinnäytetyön produkti voi olla esimerkiksi ammatilliseen käyttöön suunnattu perehdyttämisopas tai turvallisuusohjeistus, tai jonkin tapahtuman/näyttelyn toteuttaminen. Tärkeää toiminnallisen opinnäytetyön toteuttamisessa on se, että siinä yhdistyvät käytännön toteutus ja sen raportointi tutkimusviestinnän keinoin.

Opinnäytetyömme toiminnallinen osuus koostuu Evon retkeilyalueen Niemisjärven reitin luokittelusta ja alueen toimijoiden välisen yhteistyön kartoittamisesta. Niemisjärven kierroksen lisäksi toiminnalliseen osuuteen kuuluu Ylisen- ja Alisen Niemisjärven ympäri kiertävien polkujen kartoitus, joista saatavaa materiaalia Metsähallitus pystyy hyödyntämään päivittäessään karttatietokantaansa, koska Evon alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa (2010) pidemmän aikavälin tavoitteena on juuri saada retkeilijöille käyttöön Alimman Niemisjärven kiertävä reitti. Reittien kartoitus on osa Outdoors Finland Etelä -hanketta ja reiteistä saatava informaatio tulee hankkeen ylläpitämään retkeilyportaaliin.

Toiminnallisen osuuden olemme toteuttaneet havainnointina alueella sekä kontakti- ja puhelinhaastatteluina. Havainnointi- ja haastattelumenetelmät toimivat toistensa täydentäjinä, mahdollistaen laajemman näkökulman tutkittavaan aiheeseen, tuoden siihen myös lisää luotettavuutta. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 38.) Toiminnallisen osuuden pohjana käytämme myös Niemisjärven kierroksesta sekä Niemisjärvien alueen kilpailukyvyistä tekemäämme SWOT-analyysia. Tekemämme opinnäytetyön produktina ovat jokaisesta reitistä Outdoors Finland Etelä-hankkeen käyttöön tulevat reittiluokituslomakkeet (ks. Liitteet 2, 5, 8), reittikuvauslomakkeet (ks. Liitteet 1, 4, 7), tuotekortit (ks. Liitteet 3, 6, 9) sekä valokuvat.

4.1 Avoin haastattelu aineistonhankintamenetelmänä

On olemassa kolme erilaista haastattelutyyppiä: strukturoitu-, puolistrukturoitu ja avoin haastattelu. Opinnäytetyössä olemme käyttäneet strukturoimatonta eli avointa haastattelua. Avoin haastattelu sopii parhaiten aihealueeseemme, koska sillä ei ole tarkkaan määrättyä muotoa ja se muistuttaa enemmän haastattelijan ja haastateltavan välistä keskustelua, jossa on yhteinen teema. Haastattelu etenee valitun aihepiirin määräämillä teemoilla sallien vapaamuotoisen ja laajan keskustelun. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Tämän vuoksi avointa haastattelua on kutsuttu myös vapaaksi, syväksi tai informaaliksi haastatteluksi. Metsämuuronen mainitsee, että Hirsjärven ja Hurmeen (1985, 31) mukaan avoin haastattelu ei ole ohjailtu vaan käsiteltävän aiheen muutos lähtee haastateltavasta. (Metsämuuronen 2006, 115.) Tämä toteutuu myös haastatteluissamme, joissa yhteisenä teemana ovat Evon retkeilyalue, siellä tapahtuva retkeily sekä alueella olevien toimijoiden yhteistyö. Avointa haastattelua käytetään tyypillisesti silloin kun haastateltavien kokemukset vaihtelevat paljon, käsitellään huonosti muistuttuja/tiedostettuja seikkoja, kun tutkittavia on vähän tai aihe on arkaluontoinen ja tutkittavan ja tutkijan välinen suhde on positiivinen. Avoimelle haastattelulle on tyypillistä se, että tutkija jälkikäteen jäsentää runsasta materiaalia. (Metsämuuronen 2006, 115.)

Haastattelut pystytään toteuttamaan monella tavalla. Haastattelutavat voidaan karkeasti jakaa kahteen: yksilö- ja ryhmähaastatteluun, joista yksilöhaastattelu on tavallisin tapa toteuttaa haastattelu. Ryhmähaastattelu jakautuu vielä kahteen toteuttamistapaan: parihaastattelu ja täsmäryhmähaastattelu (focus group interview). (Hirsjärvi & Hurme 2000, 60.) Haastattelut voidaan toteuttaa niin kontakti- kuin puhelinhaastatteluina. Puhelinhaastattelut ovat tavallisia etenkin markkinoinnin alalla ja ne liitetään yleensä surveytyyppisiin tutkimuksiin. Puhelinhaastattelu sopii yleisesti paremmin melko strukturoituihin haastatteluihin kuin kvalitatiivisiin. Kuitenkin puhelinhaastattelut sopivat hyvin jatkohaastattelujen toteuttamiseen. Puhelinhaastattelun toteuttamisessa on tärkeää lähestyä haastateltavaa ensin kirjeitse tai puhelimitse oikean ajankohdan sopimiseksi. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 64).

Haastattelujen pohjana ovat toimineet omat havainnointimme Evon alueesta ja

haastateltavamme valitsimme Metsähallituksen kenttäpäällikkö Jere Rauhalan kanssa sekä alueella tekemiemme käyntien aikana. Haastateltaviimme lukeutui Evon alueella ohjelmapalveluyrittäjänä toimiva Kaj Järvinen, Padasjoella Elämyksen Päijänne Experience -hankkeen projektipäällikkö Anu Huusko, Metsähallituksen kenttäpäällikkö Jere Rauhala sekä alueen retkeilijät. Kaj Järvisen haastattelu toteutettiin puhelimitse kun taas Anu Huuskon ja Jere Rauhalan kanssa järjestimme kontaktihaastattelun. Nauhoitimme haastattelut jälkianalysointia varten.

4.2 SWOT- analyysi

SWOT-analyysi on yksi tärkeä matkailun kehittämisen väline. Hemmin (2005b, 429) mukaan se on yksi tärkeä toiminnallinen keino kehittää aluetta ja sen toimintoja ja näin vahvistaa alueen kilpailukykyä. Analyysin lyhenne tulee englanninkielestä: Strengths (vahvuudet), Weaknesses (heikkoudet), Opportunities (mahdollisuudet) ja Threats (uhat). Vahvuudet ja heikkoudet ovat niin kutsuttuja sisäisiä ominaisuuksia, mahdollisuuksien ja uhkien ollessa ulkoisia (Kotler & Keller 2012). SWOT-analyysissä samat asiat voidaan nähdä niin vahvuuksina kuin heikkouksina, tai niin mahdollisuuksina kuin uhkinakin. Tämä selittyy sillä, että asioiden arviointi on subjektiivista. Suomen matkailustrategia vuoteen 2020 & Toimintasuunnitelma vuosille 2007–2013 muun muassa esittää Suomen matkailun vahvuudeksi osaavan työvoiman (ammattitaito, kielitaito, teknologinen osaaminen, ystävällisyys) kun taas heikkoudeksi katsotaan palveluasenne. (Kauppa- ja teollisuusministeriö 2006, 88.) Analyysia voi käyttää monen eri kohteen tarkasteluun, esimerkiksi yrityksen omaan toimintaan, tuotteen/palvelun asemaan tai kilpailukykyyn (Lindroos & Lohivesi 2006, 217). SWOT-analyysi toimiikin hyvänä työkaluna, koska sen pohjalta nähdään mikä on kyseisen analyysin kohteen nykytila. ”Analyysin pohjalta voidaan tehdä päätelmiä, miten vahvuuksia voidaan käyttää hyväksi, miten heikkoudet muutetaan vahvuuksiksi, miten tulevaisuuden mahdollisuuksia hyödynnetään ja miten uhat vältetään.” (Lindroos & Lohivesi 2006, 217–218).

Vaikka SWOT-analyysia käytetään usein yritysten strategisessa suunnittelussa, se on hyvä työkalu myös matkailullisen alueen kehittämiseen. Opinnäytetyömme

SWOT-analyysi (ks. Kuvio 3) on Niemisjärven kierroksen sekä Niemisjärvien alueen kilpailukyvyistä, koska tämä toimii pohjana reittien kehittämistarpeelle. Vaikka tekemämme SWOT-analyysi ei siis ole koko Evon retkeilyalueesta, voi sitä siihen myös osittain hyödyntää. Tekemässämme SWOT-analyysissä käy ilmi, että alueen kilpailukyvyyn vahvuutena ovat monipuolisuus niin virkistyskäyttömahdollisuuksissa sekä alueen hyväkuntoisissa retkeilyreiteissä. Heikkoutena puolestaan on asiakaslähtöisyyden näkökulmasta palveluiden hajautuneisuus sekä retkeilyreittien osittain heikko kunto. Alueen saavutettavuus on sekä heikkous että vahvuus. Mahdollisuudet alueella on yhteistyön kasvattaminen naapurikuntien, ja matkailuyrittäjien ja –toimijoiden kanssa. Yhteistyö luo mahdollisuuksia myös uusien palveluiden luontiin ja tapahtumien järjestämiseen. Alueen uhkana on kuitenkin alueen tunnettuus, vaikka sijainti on ideaalinen ajatellen suuria kaupunkikeskuksia. Myös informaatiokanavissa alueen näkyvyys on vähäistä.

Jotta Evon alueen sijainnin vahvuus pystytään hyödyntämään, tulee alueen markkinointiin panostaa. Suurissa kaupunkikeskuksissa on valtava määrä potentiaalisia matkailijoita, jotka ovat alueen kasvun kannalta välttämättömiä. Näin ollen saavutettavuutta tulee parantaa tämän matkailijamäärän liikkelle saamiseksi Evon alueelle.

Koska yhteistyö naapurikuntien matkailuyrittäjien ja toimijoiden kanssa on mahdollisuus Evon alueen kehittämiseksi, tulee sitä hyödyntää tulevaisuudessa alueen strategisessa kehittämisessä. Yhteistyön kasvattaminen esimerkiksi tuotteistamalla kuntia yhdistävät yhdysreitit mahdollistaisi matkailijavirtojen liikkumisen alueiden välillä.

<p>S I S Ä I S E T</p> <p>Vahvuudet (Strengths)</p> <ul style="list-style-type: none"> * Saavutettavuus - lähellä suuria kaupunkikeskuksia * Luonnon monimuotoisuus * Hyvät harrastemahdollisuudet * Monipuoliset ja hyväkuntoiset retkeilyreitit * Metsähallituksen ja Hämeen Ammattikorkeakoulun ylläpitämä alue * Suurleirialueen tarjoamat mahdollisuudet * Niemisjärvellä sijaitseva leirintäalue 	<p>Heikkoudet (Weaknesses)</p> <ul style="list-style-type: none"> * Saavutettavuus (julkisen liikenteen vähäisyys) * Palveluiden (Evokeskus, Kioski Kankea Ilves) aukioloajat * Palveluiden hajautuneisuus * Tulentekopaikkojen vähäisyys * Pitkospuiden heikko kunto
<p>U L K O I S E T</p> <p>Mahdollisuudet (Opportunities)</p> <ul style="list-style-type: none"> * Yhteistyö naapurikuntien matkailuyrittäjien ja toimijoiden kanssa * Uusien palveluiden tuonti alueelle * Tapahtumien järjestäminen alueella * Tulentekopaikkojen lisääminen alueella 	<p>Uhat (Threats)</p> <ul style="list-style-type: none"> * Alueen tunnettuus * Informaatiokanavat * Kilpailevien kansallispuistojen näkyvyys Google Maps -palvelussa

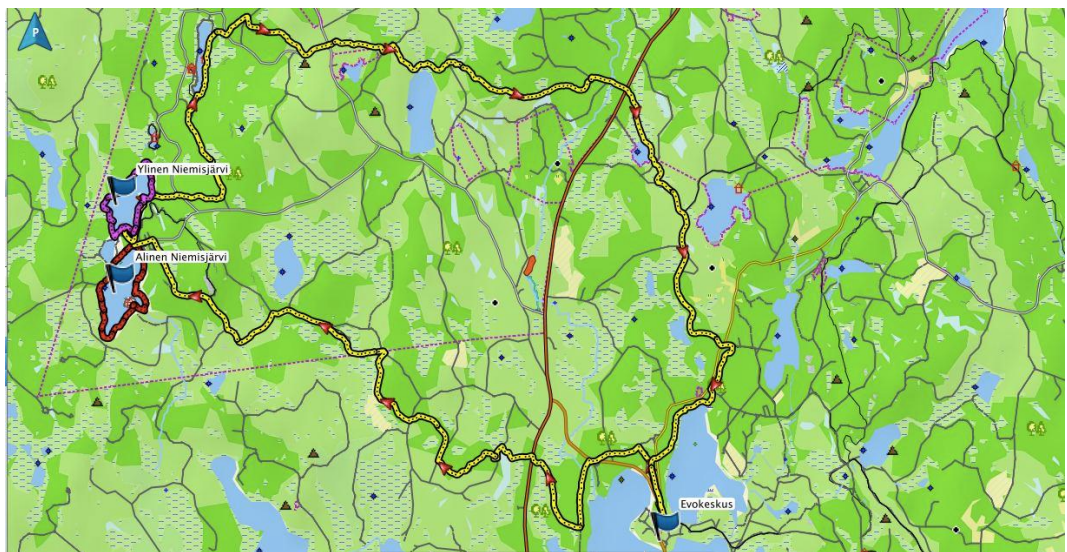
Kuvio 3 SWOT -analyysi

4.3 Aineiston kerääminen ja havainnointi

Aineiston keräämisen pohjana toimii Suomen Ladun järjestämä reittiluokittelijan koulutus. Koulutuksessa opetetaan luokittelemaan vaellus-, melonta- ja pyöräilyreittejä käyttäen apuna havainnointia ja teknisiä laitteita (GPS+ohjelmat). Laitteiden avulla tallennetaan jälki reitistä (ks. kuva 6) Outdoors Finlandin käyttöön uutta tuotetta varten, jonka mahdolliset retkeilijät voivat ladata itselleen virkistyskäyttöön. Reitin tuotteistaminen on tehty Outdoors Finlandin määrittelemien linjausten mukaan. Havainnoinnissa on käytetty GPS-laitteen lisäksi kameroita, sanelinta ja muita muistiinpanovälineitä. Toiminnallisen osuuden apuvälineenä on hyödynnetty Outdoors Finland- koordinoitihankkeen tuottamaa Vaellusreittien suunnitteluopasta, joka on tarkoitettu reittejä suunnittelevien ja toteutettavien tahojen käyttöön. (Räsänen ja Saari 2011.)

Satelliittipaikantimet eli GPS-laitteet (GPS – Global Positioning System) yleistivät siviilikäyttöön Suomessa 1990-luvun lopulla, ja nykyään moni nykyretkeilijä pitää GPS-paikanninta ja kännykkää elimellisenä osana retkeilyä (Laaksonen

2013). Termi GPS tarkoittaa Yhdysvaltojen satelliitteihin pohjautuvaa järjestelmää, mutta nykyään käytetään myös venäläisten Glonass-järjestelmää, lähitulevaisuudessa eurooppalaista Galileoa sekä kiinalaisten Beidoua. Täten satelliittipaikantimissa voi lähitulevaisuudessa valita käyttöönsä myös muitakin kuin amerikkalaisten satelliitteja. Vanhemmat GPS-mallit kertovat koordinaattilukuina laitteen kulloisenkin sijainnin, tämän lisäksi niihin voi syöttää ennalta kartasta mitaamansa tai vaikkapa opaskirjasta tai netistä saamansa kohteen koordinaatit, jolloin laite näyttää jäljellä olevan matkan ja johdattaa perille. Uudemmissa paikannimillä on lisäksi tarkat kartat, jolloin etenemistä voi seurata karttanäytöltä. GPS-laitteet yltyvät tarkkuudeltaan nykyään jopa muutaman metrin tarkkuuteen, ja se kertoo jopa pimeässä ja lumisateessa sijaintinsa tarkasti. (Laaksonen 2013.) ”Parhaimmillaan paikanninsovellukset helpottavat kaupungistuvan ihmisen paluuta luontoon, pahimmillaan ne pitävät ihmisen tekniikan vankeina myös luonnossa.” (Laaksonen 2013.)

Kuva 6 GPS jälki

Havainnointia käytimme aineistonhankintamenetelmänä, koska se toimii hyvänä tukena ja pohjana haastattelulle sekä sen avulla pystyimme samaan informaatiota reiteiltämme. Havainnointi on aineistonhankintamenetelmä, jolla tutkittavasta ilmiöstä kootaan tietoa sitä seuraamalla ja tekemällä havaintoja. Havaintojen dokumentointi onnistuu monella eri tavalla, esimerkiksi muistiinpanoja tekemällä, valokuvaamalla, äänittämällä ja/tai videokuvaamalla. (Jyväskylän yliopisto 2013.) Havainnointia käytimme kiertäessämme opinnäytetyönä olevia reittejämme. Reit-

tejä kiertäessämme käytimme muistiinpanoja ja valokuvausta havaintojemme dokumentoimiseen.

Kiersimme kaikki reitit syyskuun aikana. Niemisjärven kierros oli reittinä kaikkein pisin, joten sen kiertämiseen ja analysointiin meni eniten aikaa. Evokeskuk-selle kuljimme henkilöautolla Lahdesta. Kiersimme Niemisjärven kierroksen ensimmäisenä ja kulkusuuntamme oli myötäpäivään. Aikaa kiertämiseen käytimme yhteensä kahdeksan tuntia. Käytössämme oli reittiä kiertäessä kaksi GPS-laitetta, muistiinpanovälineet, kamera sekä kaltevuusmittari. GPS-laitteen avulla saimme reitistä GPS-jäljen (ks. kuva 6), jonka Sami Mattsson jälkikäteen siirsi ja muokkasi laitevalmistajan Basecamp-ohjelmalla Outdoors Finland Etelä -hankkeen käyttöön. Reittiä kiertäessämme teimme samalla muistiinpanoja ja otimme valokuvia reitin kehittämiskohteina olevista paikoista sekä reitin välittömästä palveluvarustuksesta. Muistiinpanoja teimme Suomen Ladun ja Outdoor Finland Etelä -hankkeen reittikuvauslomakkeen sekä reittiluokituslomakkeen avulla. Nämä lomakkeet toimivat pohjana tuotekortin tekemiselle reitistä.

Ylisen ja Alisen Niemisjärven kierrokset kierrettiin pari viikkoa Niemisjärven kierroksen kiertämisen jälkeen. Järvien ympäri kulkevat reitit on kierretty myötäpäivään ja niiden kiertämiseen ja aineiston keräämiseen aikaa kului yhteensä kolme tuntia. Niemisjärvien kalastusalueelle kuljimme henkilöautolla. Aineiston keräämismenetelminä oli GPS -laite, muistiinpanovälineet ja kamera. Kaltevuusmittarin käytölle ei ollut tarvetta maaston tasaisuuden vuoksi. Aineiston kerääminen ja analysointi tapahtui samalla tavalla kuin Niemisjärven kierroksella. Lisänä Niemisjärven kierroksen aineistonkeruuseen oli käytössä iPhonen ohjelma Sportstracker, jolla saatiin reiteiltä toiset jäljet. Niemisjärven kalastusalueella Tanja Tervonen haastatteli alueella olleita kalastajia. Haastattelut kirjattiin ja myöhemmin käytettiin aineistona tutkimuksessamme.

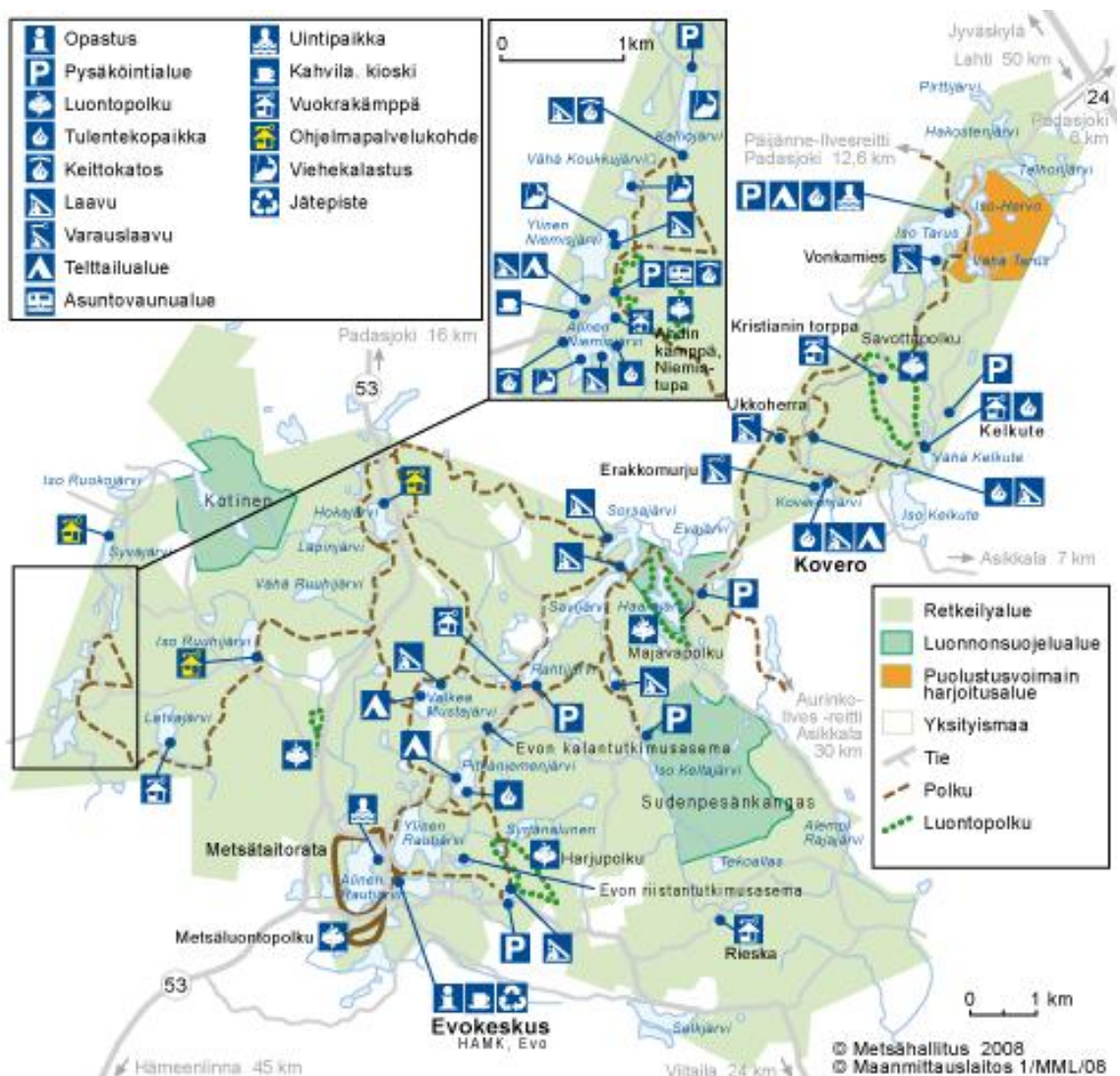
Reittien kiertämisen jälkeen käytimme tekemiämme muistiinpanoja reittikuvaus- ja luokituslomakkeen lopulliseen täyttämiseen. Sami Mattsson oli päävastuussa Niemisjärven kierroksen reittikuvauksen- ja luokituksen tekemisessä kun taas puolestaan Tanja Tervonen vastasi Ylisen ja Alisen Niemisjärvien reittien lomakkeiden täytöstä. Lopulliset versiot ovat kuitenkin yhteistyön tulosta.

Reittikuvauslomake (ks. liitteet 1, 4, ja 7) pitää sisällään kaikki tärkeimmät tiedot reitistä. Siitä käy ilmi muun muassa: minkälainen reitti on, mitä retkeilijän tulee ottaa huomioon reitillä, reitin saavutettavuus, välitön palveluvarustus, muut palvelut sekä alueen luonto ja eläimistö. Reittikuvauslomakkeessa on myös mahdolliset kehittämistarpeet sekä –suositukset. Reittiluokituslomake (ks. liitteet 2, 5 ja 8) on puolestaan tarkoitettu reitin luokitteluun Suomen Ladun ohjeistuksen mukaisesti. Reittiluokituslomakkeessa reitti on jaettu pienempiin osuuksiin. Näiden osuuksien luokittelussa otetaan huomioon niiden kaltevuusprosentti, korkeuserot, kulkukelpoisuus/reitin pinta, viitoitus ja merkintä maastoon sekä etenemisnopeus. Reittiluokituslomakkeesta käy ilmi myös reittiä ylläpitävät ja kehittävät tahot sekä matkailuinfot ja –portaalit, jotka vaikuttavat alueella.

Kiertämiemme reittien tuotekortit (ks. liitteet 3, 6 ja 9) ovat tehty näitä reittikuvaus ja -luokituslomakkeita hyödyntäen. Tuotekorttiin olemme tehneet myös taustatutkimusta Evon alueesta. Tuotekortista selviää tuotteen tai palvelun yksityiskohtaiset tiedot, mikä on tärkeää jälleenmyyjä ja yrityksen henkilökuntaa ajatellen. Tuotekortin tulee pitää sisällään: tuotteen nimen ja lyhyen kuvauksen tuotteesta, tuotteen käyttötarkoituksen ja sen tuomat hyödyt asiakkaille, tuotteen sisällön ja asiakaspalvelut, markkinointiviestinnän, jakelun ja saatavuuden, hinnan, lisäpalvelut sekä asiakaspalautteen. (Verhelä ja Lackman 2003, 79.) Puustinen ja Ruohiainen (2007) lisäävät vielä, että tuotteen sisällön purkaminen yksityiskohtaisesti auki on jälleenmyyjille ja markkinoijille hyvin tärkeää, koska he odottavat että tuotteen laatutaso vastaa yhteisesti sovittuja kriteereitä. Tuotteen menestymisestä vastaakin jokainen siihen palveluaan tarjoava yritys, jolloin palveluketjun toimimisen edellytyksenä on tuotteen selkeä kuvaaminen kaikille osapuolille. (Puustinen ja Rouhiainen 2007, 220.)

5 EVON REITISTÖT KEHITTÄMISEN KOHTEENA

Opinnäytetyössä keskitymme Niemisjärven kierrokseen sekä Ylisen ja Alisen Niemisjärven reittien kehittämiseen Evon retkeilyalueella (ks. kuva 7). Niemisjärven kierros lähtee Evokeskuksesta ja on pituudeltaan noin 23 kilometriä. Aikaa kiertämiseen suositellaan käytettävän keskimäärin kaksi päivää ja sen voi kiertää keväisin, kesäisin sekä syksyisin. Reitin varrella on useita yöpymismahdollisuuksia, joista suurin osa sijoittuu Ylisen- ja Alisen Niemisjärven ympäristöön. Erilaisia yöpymismahdollisuuksia ovat muun muassa laavut ja niiden ympäristö, leirintäalue, vuokrakämpät (Latvatupa, Ruuhijärven kämppä, Niemistupa, Ahdintupa ja Syväjärven kämppä). Tulentekopaikat löytyvät Ylisen- ja Alisen Niemisjärven sekä Kalliojärven laavuilta. Reitin ainoa vesipiste on Niemisjärven leirintäalueella. Alisen Niemisjärven kierros on 1,5 kilometriä ja Ylisen Niemisjärven kierros on 1,3 kilometriä pitkä. Molemmat reitit ovat kierrettävissä noin puolessa tunnissa ympäri vuoden ja ovat tärkeitä reittejä, koska alue on suosittu virkistyskalastus-

Kuva 7 Evon retkeilyalue. Metsähallitus 2013.

kohde.

Evo sijaitsee Hämeenlinnan maakunnassa ja on näin ollen sijaintinsa puolesta hyvin lähellä ruuhka-Suomea. Lahdesta Evolle matkaa kertyy noin 70 km, Tampereelta 110 km, Hämeenlinnasta 50 km, Padasjoelta 25 km ja Lammilta 20 km. Reitin saavutettavuudessa on kuitenkin paljon kehittämisen varaa. Linja-autovuoroja on harvakseltaan ja viikonloppuisin Evolle ei pääse julkisen liikenteen avulla lainkaan. Yhteydet julkisella liikenteellä rajoittuvat vuoroihin Lammilta, Hämeenlinnasta (vaihto Lammilla), Padasjoelta ja Helsingistä. Arkisin Tampereelta ja Helsingistä Evolle on yksi linja-autovuoro ja Lahdesta yhteyksiä ei ole lainkaan. (Matkahuolto 2013.) Linja-auto pysähtyy Hämeen ammattikorkeakoulun, Evon ja Evokeskuksen tuntumassa (Metsähallitus 2013g). Niemisjärvien alueelle ei pääse julkisella liikenteellä lainkaan. Lähin rautatieasema sijaitsee Hämeenlinnassa. Julkisen liikenteen huonon tarjonnan vuoksi lähes ainoa keino päästä Evolle on kulkeminen henkilöautolla, mikä karsii alueella kävijöitä ja on haittana alueen tunnettuuden lisäämisessä. Autolla Evolle tullessa opastus on kuitenkin riittävä. Saavutettavuuden parantamiseksi yleisen liikenteen vuorojen lisääminen on erittäin tärkeää. Myös uusien suorien yhteyksien luominen eri paikkakuntiin (Lahti, Hämeenlinna, Jyväskylä, Tampere) on tärkeää.

5.1 Niemisjärven kierros

Niemisjärven kierros on ympyräreitti ja osa 70 kilometrin mittaista Ilvesvaellusretkeilyreitistöä. Haastavuudeltaan reitti on keskivaikea kahden päivän kierros, ja reitti soveltuukin kaikenlaisille kuntoilijoille ja lapsiperheille. Niemisjärven kierros on helppokulkuista maastoa, mutta siinä on kehittämisen varaa. Reitin alkuosa kulkee hiekkapolulla mukaillen Evokeskuksen läheisyydessä olevaa metsätaitorataa. Varsinaiset reittimerkinnot alkavat noin 400 metrin päästä Evokeskuksesta. Reitti on merkitty tassukuvioin (vihreä tassu valkoisella pohjalla). Yleisesti reittimerkintöjä on paljon, ne ovat selkeät ja sijoitettu näkyville paikoille. Näiden merkintöjen lisäksi reitillä on paljon viittoja, joista näkyy välimatkat. Paikoin merkkien näkyvyys reitillä on kuitenkin heikko tai ne puuttuvat kokonaan,

esimerkiksi risteyskohdissa. Tällainen heikosti merkitty risteyskohta reitillä on heinikkoinen alue noin kolmen kilometrin päässä Evokeskuksesta, jossa reitin merkintöjen ja polun seuraaminen on haasteellista. Polun alkupisteen viitan sijaintia ja suuntaa tulee muuttaa reitiltä harhaanjohtumisen välttämiseksi. Seuraavat huomiota vaativat risteyskohdat ovat Niemisjärvien aluetta sekä Kalliojärvelle vievää reittiä lähestyessä. Niemisjärven kierroksen ja Niemisjärven Luontopolun risteyskohdan sekä Niemisjärveltä Kalliojärvelle vievät reittien merkinnät ovatkin puutteellisia.

Paikoin Niemisjärven kierroksella on valtateiden ylityksiä, joissa ei ole merkintöjä. Näiden kohtien kehittäminen on ensisijaisen tärkeää retkeilijöiden turvallisuuden takaamiseksi. Tällä hetkellä autoilijoille ei ole minkäänlaista merkintää tien ylittävästä retkeilyreitistä. Virallisen Ulkoilun ja liikunnan -standardin mukainen retkeilijöistä varoittava retkeilymerkin sijoittaminen molemmin puolin autotietä on suositeltavaa, koska se lisää retkeilijöiden turvallisuutta. Myös retkeilijöille tulee laittaa varoittava merkki (ks. kuva 8) valtatie ylityksestä.

Kuva 8 Retkeilymerkki. (Standardisointiliitto 2013.)

Vaikka pääosin Niemisjärven kierros kulkee metsäisessä maastossa, kierroksen varrelta löytyy muutamia soisia paikkoja, joissa polku kulkee pitkospuita pitkin. Tällainen suoalue löytyy muun muassa noin 7,5 kilometrin kohdalla. Pitkospuut ovat suurelta osin hyvässä kunnossa, mutta ne kaikki tulee tarkastaa ja tarvittaessa kunnostaa, koska huonokuntoiset pitkospuut voivat olla turvallisuusriski. Reitillä on myös muutaman ojan ylitys. Nämä paikat kaipaavat huomattavaa parannusta. Reitillä tulee kartoittaa sateen jälkeen helposti vesittyvät paikat ja tehdä tarvittavat toimenpiteet paikkojen kuljettavuuden ja asiakaslähtöisen retkei-

lyn parantamiseksi. Niemisjärven kierroksen varrella on myös useita kaatuneita puita, jotka tukkivat polun/reitin ja joiden ylittäminen luo haasteita. Puut tulee raivata pois reitin varrelta esteettömämmän liikkumisen takaamiseksi, mikä palvelisi reittiä asiakaslähtöisyyden näkökulmasta. Reitin varrella on myös katkennut sähkölinja (ks. kuva 9), jonka ylitys voi olla vaarallinen, mikäli johdoissa on jännitettä. Kaatunut sähkölinja tulee poistaa, jotta vaaratilanteilta vältytään.

Kuva 9 Sähkölinja

Välitön palveluvarustus on Niemisjärven kierroksella yleisesti ottaen hyvässä kunnossa. Majoitusmahdollisuudet keskittyvät Niemisjärvien alueelle, josta löytyy kolme laavua (Keskilaavu, Ylinenlaavu, Kalliojärven laavu) ja leirintäalue. Kaikilta laavuilta löytyy tulentekopaikka, puiden pilkkomispaikka sekä kuivakäymälä.

5.2 Ylinen ja Alinen Niemisjärvi

Niemisjärven kierroksen lisäksi kehittämiskohteina opinnäytetyössämme ovat Alisen ja Ylisen Niemisjärven ympärillä kiertävät reitit. Evon alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa (2010) luontomatkailun ja virkistyskäytön tavoitteeksi on muun muassa asetettu tärkeimpien retkeilyreittien ja matkailupalveluiden esteettömyys. Toimenpidesuunnitelma tähtää ensisijaisesti jo olemassa olevien palveluiden ja reittien ylläpitämiseen sekä esteettömyyden parantamiseen. Tavoitteena on, että Evolla on neljä esteetöntä reittiä vuoteen 2015 mennessä. Niemisjärvien virkistyskalastusalueella ei ole tapahtunut esteettömyyden parantamista eikä Niemisjärviä kiertävien reittien ylläpitämistä, vaikka Niemisjärvet ovat yksi keskeisimmistä retkeilykohteista Evolla.

Ylisen ja Alisen Niemisjärven reitit ovat lyhyitä ja helppoja. Molemmat reitit voi kiertää noin puolessa tunnissa. Maastoltaan järviä kiertävät reitit ovat helppokulkuisia ja soveltuvat kaikentasoisille liikkujille sekä lapsiperheille. Niemisjärvien ympärillä olevat polut kaipaavat kuitenkin huoltoa. Tätä mieltä ovat myös alueella tapaamamme kalastajat. Järvien ympäri kiertävät pitkospuut ovat monesta kohdin hyvin heikossa kunnossa, monin paikoin lankuissa on reikiä ja naulat ovat nousseet. Pitkospuut myös paikoittain pettevät jalan alta ja osittain pitkospuut ovat uponneet soiseen (ks. kuva 10) maahan tehden niistä hyvin liukkaat. Järvien ympärillä olevat kalastukseen tarkoitettut laiturit ovat hyvin vanhoja ja haperoituneita. Niitä ei ole enää turvallisia käyttää. Ylisen Niemisjärven itäreunalla on myös vaarallinen kallioinen kohta, jossa pitkospuut menevät kallion vierusta pitkin (ks. kuva 11). Kohdan pitkospuut ovat hyvin ohuet ja hauraat tehden etenemisen haastavaksi. Pitkospuiden ja laitureiden päivittäminen retkeilijöille turvalliseen kuntoon on ensisijaisen tärkeää.

Kuva 10 Pitkospuut

Kuva 2 Ylinen Niemisjärvi, pitkospuut

Ylisen ja Alisen Niemisjärven alueella on retkeilijöiden mielestä kehitettävää. Haastattelemamme Riihimäkeläinen Paavo Pakarinen on alueen niin sanottuja vakiokävijöitä. Hän on käynyt Evon kansallispuistossa jo yli kahdenkymmenen vuoden ajan lähinnä virkistyskalastustarkoituksessa. Yhdeksi tärkeimmistä kehittämiskohteista hän mainitsee virallisten tulipaikkojen lisäämisen. Niemisjärvien ympärillä jonne kansallispuiston virkistyskalastusalue keskittyy, on kolme laavaa (Ylinenlaavu, Keskilaavu, Niemilaavu), kaksi tulentekopaikkaa Alisen Niemisjärven rannalla ja keittokatos, jossa tulen tekeminen on virallisesti sallittua. Koska kaikki viralliset tulentekopaikat ovat keskittyneet järvien itäpuolelle, tekevät retkeilijät/kalastajat epävirallisia tulentekopaikkoja, joita näkee useissa paikoissa Niemisjärven ympäristössä, järvien länsipuolelle. Näistä epävirallisista tulentekopaikoista voi saada kovat sakot. Monet näistä niinsanotuista epävirallisista tulentekopaikoista ovat myös roskaisia. Roskaamisen välttämiseksi sekä matkailijoiden mukavuuden parantamiseksi, Niemisjärvien ympärille on tärkeää lisätä muutama virallinen tulentekopaikka. Tämä ei ole suuri investointi asiakastyytyväisyyden lisäämistä ajatellen. Näiden uusien tulentekopaikkojen ei välttämättä tarvitse olla laavuja, mutta niiden läheisyydessä tulee olla katos, jossa polttopuut säilyvät kuivina. Olisi tärkeää, että tulentekoon soveltuvalla nuotiopaikalla olisi mahdollisuus myös istua. Pakarinen mainitsee, että yleensä jo olemassa olevista katoksista

löytyy tarvittava määrä polttopuita, mutta tämä tulee kuitenkin varmistaa. Poltto-
puukatokset voi helposti täyttää talvisin moottorikelkkaa apuna käyttäen. (Pakarinen 2013.)

Marjo Korhosen (2010) tekemässä Evon alueen kävijätutkimuksessa alueen ros-
kaisuutta pidettiin myös käyntiä häiritseväna tekijänä. Muina häiritsevinä koettiin
maaston kuluneisuus, kalansaaliin pienuus, kalastuksen valvonnan puute Niemis-
järvellä ja poluille kaatuneet puut. Myös Evon alueen hoito- ja käyttösuunnitel-
massa (Metsähallitus 2010) esitettyjen Evon alueen keskeisinä pidettyjen arvojen
(ulkoilu, retkeily, leiritoiminta ja luontomatkailu) uhkina pidetään muun muassa
alueella ympäristön roskaamista, metsien hoitamattomuutta sekä alueen lisäänty-
neen retkeily- ja matkailullisen käytön lisäämää reittien ja rakenteiden kulumista,
koska ne vähentävät alueen vetovoimaisuutta.

Toiseksi puutteeksi Pakarinen (2013) mainitsee veneiden vuokraamisen ke-
säsesongin ulkopuolella. Retkeilijöiden on mahdollista vuokrata käyttöönsä sou-
tuveneitä Niemisjärvillä Outdoors Evo Oy:n kautta kesäaikaan. Outdoors Evo
Oy:n Cafe Kankea Ilves sijaitsee Niemisjärvien välissä ja se tarjoaa alueella kesä-
aikaan (touko-syyskuu) kahvila- ja kioskipalveluita, veneiden vuokrausta sekä
kalastuslupia. (Outdoors Evo Oy 2013.) Kesäkauden ulkopuolella veneiden vuok-
raus ei ole mahdollista, mutta kanootteja voi vuokrata Evokeskukselta. Tänä
vuonna kahvilan kausi päättyi jo elokuun loppuun, minkä vuoksi Niemisjärvellä
olevat veneet ovat käyttämättä syksyllä, vaikka alueella käy yhä paljon kalastajia
ja retkeilijöitä. Veneiden vuokraus kesäsesongin ulkopuolella onkin selkeä kehit-
tämisen kohde. Vuokrauksen mahdollistaminen ei tuo Metsähallitukselle merkit-
täviä kustannuksia. Mikäli vuokrausta tullaan järjestämään, tulee se tehdä mahdol-
lisimman helpoksi alueen kävijöille. Tällä hetkellä kesäsesongin ulkopuolella
vuokrataan kanootteja, mutta vuokraus tapahtuu Evokeskuksella, jonne on Nie-
misjärveltä matkaa noin 7,5 kilometriä. Evokeskus on auki vaihtelevina kellon
aikoina päivisin, sulkeutuen ennen klo 17 luoden selkeän haasteen välineiden
vuokraamiselle. Pakarinen mainitsee myös että Niemisjärven alueella oleva keittiö
kaipaa peruskorjausta.

Marjo Korhosen (2010) toteuttamasta Evon retkeilyalueen kävijätutkimuksesta
tulee ilmi, että Evon suosituimmalle alueelle, Niemisjärven virkistyskalastusalu-

eelle on paljon kehitystarvetta. Alueen palveluihin kohdistuu suuria odotuksia ja toiveita, mikä kertoo siitä, että palveluille olisi kysyntää. Alueen potentiaalia voikin Korhosen mukaan hyödyntää. Niemisjärvelle toivottiin myös lisää kalastus- ja informaatiota aiheesta. Kävijätutkimuksen tuloksista käy myös ilmi, että asuntovaunalueen palveluja toivotaan kehitettävän enemmän Caravan-alueen suuntaan. Tutkimukseen osallistuneet toivoivat myös lisää mökkejä, laavuja ja tulentekopaikkoja alueelle.

5.3 Evon alueen asiakaslähtöisyys, toimijoiden välinen yhteistyö ja aluekehitys

Huuskon (2013) mukaan Päijät-Hämeessä on matkailullista potentiaalia aivan kuten Lapissa, jossa matkailun työllistämisvaikutukset ovat muita luontomatkailuun tukeutuvia aloja huomattavammat. Täällä tätä potentiaalia ei ole osattu kuitenkaan hyödyntää samalla lailla. Evon alueen matkailijamäärien lisääminen suurelta osin onkin markkinointi- ja tuotteistamiskysymys. (Huusko 2013.) Bergströmin ja Leppäsen (2009) mukaan markkinoinnin tulee olla asiakaslähtöistä, koska asiakaslähtöisyys tuottaa yritykselle toimivia ja kannattavia asiakassuhteita. Etenkin puisto- ja virkistyskeskuksille on tärkeää kartoittaa matkailijoiden toiveet ja tarpeet asiakaslähtöisten tuotteiden ja palveluiden tarjonnan mahdollistamiseksi (Jacobson 2001). Matkailun edistämiskeskus esittää, että niin kutsuttujen multiaktiviteettien kehittämisen mahdollisuus tulee ottaa huomioon tuotepaketoinnissa. Reittejä on mahdollista rakentaa eri teemojen ympärille, jotka kertovat maamme luonnosta, historiasta tai perinteestä luoden retkeilystä muista erottuvan elämyksen. (MEK 2008, 5.) Tällä hetkellä Evolta löytyy muutamia eri teemojen ympärille rakennettuja luontopolkuja.

Vaikka Evon retkeilyalueella on laaja aktiviteettien kirjo, ei palvelujen tarjonnassa ole otettu huomioon asiakaslähtöistä toimintatapaa. Tämä näkyy muun muassa alueen Evokeskuksen toiminnassa. Evokeskus on keskeisin informaation tarjoaja alueesta ja sen retkeilymahdollisuuksista, sen toiminnasta vastaa Metsähallitus ja Hämeen ammattikorkeakoulu (Metsähallitus 2013h). Evokeskuksen saavutettavuus ja aukioloajat eivät kuitenkaan kohtaa asiakkaiden tarpeita, koska julkinen liikenne alueelle on puutteellista/olematonta ja aukioloajat rajalliset.

Kiertämämme reitit olivat asiakaslähtöisyyden puitteissa kehityksen tarpeessa. Nämä puutteet vaikuttavat muun muassa reittien vetovoimaisuuteen sekä retkeilevän asiakkaan kokemukseen alueesta. Koska asiakaslähtöisyys tuottaa yrityksille toimivia ja kannattavia asiakassuhteita, tulisi reittejä kehittää retkeilijän näkökulmasta. (Bergströmin & Leppänen 2009, 150.)

Evon alueen hoito- ja käyttösuunnitelmassa (2010) yhdeksi tavoitteeksi on asetettu Evon alueen toimijoiden verkostoituminen. Toimenpiteenä tavoitteen saavuttamiseksi on mainittu jatkuva luontomatkailun yhteistyösopimusten solmiminen. Koska alueella on monta toimijaa, se luo haasteita toimivalle yhteistyölle. Tämä käy ilmi yrittäjä Kaj Järvisen kanssa käydystä haastattelusta. Hän toimii luontomatkailuyrittäjänä tarjoten asiakkailleen erilaisia ohjelmapalveluja sekä majoitusmahdollisuuksia alueella. Hän mainitsee haastattelussa, että yhteistyö Metsähallituksen kanssa toimii hyvin, mutta alueelta puuttuu niin sanottu *yhden luukun periaate*. Järvisen mukaan alueelta löytyy monia pienyrittäjiä, mutta palveluita on hankala saada yhdestä ja samasta paikasta. Palveluiden paketointi vaatii monia puhelinsoittoja. Asiakaslähtöisyyden kannalta on tärkeää, että asiakas pystyy varaamaan kaikki tarvitsemansa palvelut yhdellä kertaa. Tällaisen yhteistyön lisäämistä Järvinen toivoo alueelle. (Järvinen 2013.) Järvinen toivoo myös enemmän yöpyviä matkailijoita, koska nämä matkailijat käyttävät alueen palveluita pelkkiä päiväretkeilijöitä enemmän.

Anu Huusko toimii Elämysten Päijänne -hankkeen projektipäällikkönä ja mainitsee, että Evon retkeilyalue on heille vielä hyödyntämätön voimavara. (Huusko 2013.) Heiltä löytyy kyllä kiinnostusta alueelle, koska matkailijalle maakuntarajoilla ei ole merkitystä. Huusko mainitsee, että ongelmana matkailijoiden lisäämiseen alueella on kysynnän puute, joka johtuu palveluntarjonnan vähäisyydestä. Hänen sanojensa mukaan kyseessä on niin kutsuttu muna-kana ilmiö: kun ei ole palveluntarjoajia, ei kysyntäkään voi kasvaa. Tällä hetkellä Etelä-Päijänteen alueella toimii Huuskon mukaan noin 2,5 ohjelmapalveluyrittäjää, joka on suurella alueella häviävän pieni määrä. On totta, että kotimaan matkailijat eivät välttämättä tarvitse opaspalveluita, mutta etenkin keskieuropalaiset ovat näihin tottuneet. Ohjelmapalveluyrittäjien vähäisyyden takia palveluiden paketoinnissa on puutteita. Tämä näkyy myös Matkailun edistämiskeskuksen Vaelluksen ja sauvakävelyn kehittämissstrategiassa (2008–2013). Strategiassa mainitaan että, vaikka kehittä-

mistyötä on kansallispuistoissa tehty, varsinaisia pakettituotteita on vähän. Yhtenä syynä tähän on, että paketin hinta ei kohtaa kysynnän vaatimuksia, joka johtuu siitä, että yrittäjien asiakastuntemus on puutteellinen sekä alueiden toimijaverkosto on monin paikoin heikko. Toimijaverkoston harvuus tekee mahdollisten yhteistyökumppaneiden löytämisen haastavaksi. (MEK 2008, 6.) Myös Marjo Korhosen tekemästä Evon retkeilyalueen kävijätutkimuksesta 2010 käy ilmi, että retkeilyalueelta puuttuvat kokonaan yrittäjien tarjoamat palvelut, ja niitä tutkimukseen vastanneet toivoivatkin alueelle.

Kuntien välisessä yhteistyössä onkin kasvun mahdollisuuksia Hämeessä. Matkailijoita ajatellen kuntia yhdistävät janareitit ja niiden tuotteistaminen on kuitenkin ongelmallista. Tähän on ongelmana monella alueella heikot kulkuyhteydet, etenkin julkisten kulkuneuvojen ja -yhteyksien vähäisyys. Tämä on ongelmana myös Evon alueella. Matkailijoita ja matkailijoiden määrän potentiaalista kasvua silmällä pitäen tämä onkin huomattava kehityksen kohde alueella.

Koska luontomatkailulla on paikalliseen alueeseen kiinteä sidos, toimii se hyvänä aluekehittämisen välineenä (Saarinen 2005, 121). Kiertämämme reitit ovat potentiaalisia matkailun lisääjiä Evon alueelle, koska ne ovat osa suurempaa reitistöä. Etenkin reitit Niemisjärven ympäristössä voivat toimia aluekehityksen apuvälineinä, koska Niemisjärven kalastusalue on suosittu matkailijoiden keskuudessa. Kehittämällä reitit matkailullisesti vetovoimaiseen muotoon, on sillä myönteiset vaikutukset Evon alueelliseen kehitykseen. Itsessään reitit eivät kuitenkaan ole tarpeeksi mittavia kannattelemaan Evon retkeilyä.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Opinnäytetyömme käsitteli Evon retkeilyalueen kehitystä ja alueen toimijoiden välisen yhteistyön kartoittamista. Tavoitteenamme oli kartoittaa Evon retkeilyalueella sijaitsevan suosituksen Niemisjärven alueen muuhun retkeilyalueeseen yhdistävän rengasreititin, Niemisjärven kierroksen, sekä Ylisen ja Alisen Niemisjärven ympärillä menevien reittien matkailullinen potentiaali asiakaslähtöisyyden näkökulmasta. Toisena tavoitteenamme oli tutkia alueen yhteistyötä ja mahdollisuuksia sen kehittämiseen. Opinnäytetyön tutkimuskysymyksien avulla pyrimme selvittämään miten omatoimista retkeilyä voi toteuttaa alueella, miten reittimerkinnät on toteutettu sekä mitä vaatimuksia reitit asettavat retkeilijöille. Reittien kehittämisen työvälineenä käytimme Suomen Ladun ja Outdoors Finland Etelä-hankkeen luomia kehittämismenetelmiä. Näiden menetelmien avulla pystyimme tarkistamaan reittien matkailullisen potentiaalinn ja tekemään kehittämissuhteita havaintojemme pohjalta.

Tuotoksena jokaisesta reitistä syntyi reittikuvaukset (ks. Liitteet 1, 4, 7) ja kehittämissuunnitelmat, reittiluokituslomakkeet (ks. Liitteet 2, 5, 8) sekä tuotekortit (ks. Liitteet 3, 6, 9). Opinnäytetyön sivutuotteena syntyi myös GPS-jälki Niemisjärven kierroksesta sekä Ylisen- ja Alisen Niemisjärven kierroksista. Näitä jälkiä ja muistiinpanojamme hyödynnetään Outdoors Finlandin Internet sivuilla, joka sisältää tuotteistettuja reittejä ympäri Suomea. Ylisen- ja Alisen Niemisjärven kierrosten jäljet päätyivät myös Metsähallituksen käyttöön, jotta he saavat reitit kartoille.

Ideana oli kiertää reitit retkeilevän asiakkaan näkökulmasta, jotta reiteistä saatava informaatio olisi mahdollisimman realistista ja jotta pystyisimme selvittämään kuinka omatoimista retkeilyä voi toteuttaa alueella. Koska Evon alue on Metsähallituksen ylläpitämä, suurilta osin Niemisjärven kierros on hyvässä kunnossa ja pienin parannuksin valmis matkailulliseen käyttöön. Haasteita omatoimiseen retkeilyyn luo kuitenkin alueen tunnettavuus, sekä reitin saavutettavuus, koska julkinen liikenne on alueelle puutteellinen. Myös reittimerkintöjen toteuttamisessa on parantamisen varaa. Merkintöjen ja opasteiden näkyvyys on paikoitellen huono sekä pitkospuut kaipaavat huoltoa. Niemisjärven kierros kokonaisuudessaan sopii hyvin kaikenlaisille retkeilijöille, mutta GPS-laitteen käyttötai-

to/kartanlukutaito, sekä kohtalainen fyysinen kunto ovat suositeltavia reitin mielekkääseen kulkemiseen.

Alisen ja Ylisen Niemisjärven ympäristössä kehitettävää on puolestaan paljon. Reiteiltä puuttuvat opasteet ja infotaulut, jotka ovat tärkeitä jokaisella toimivalla retkeilyreitillä. Myös reitin pitköspuiden kunto on erittäin heikko, mikä laskee reitin matkailullista arvoa ja turvallisuutta. Omatoimisen retken toteuttamisen haasteena myös Niemisjärvien ympäristössä on alueen saavutettavuus, koska julkisia liikenneyhteyksiä ei ole lainkaan. Koska Niemisjärvien alue on vetovoimainen retkeilykohde, tulisi alueen retkeilyn vaatimat perustarpeet olla kunnossa. Toimiva perusta luo mahdollisuudet alueen kehittämiseksi yhä vetovoimaisemmaksi luontomatkailukohteeksi.

Kaiken kaikkiaan asiakaslähtöisyydessä on kehitettävää Evon alueen palveluntarjonnassa sekä kiertämillämme reiteillä. Tällä hetkellä reitit on perustettu Ulkoilulain 1973/606 mukaan, joka määrittää ulkoilureittien suunnittelun ja perustamisen lainmukaiset puitteet, mutta ei ota kantaa reittien matkailulliseen vetovoimaisuuteen eikä reittien asiakaslähtöisyyteen. Retkeilyalueella on tärkeää ottaa ulkoilijan tarpeet huomioon reittien suunnittelussa, jotta matkailijan kokemus olisi kokonaisvaltainen.

Haastattelujen avulla pyrimme saamaan syvällisemmän kuvan alueestaja sen ympäristöstä (Padasjoki, Lammi, Hämeenlinna), siellä tapahtuvasta toiminnasta sekä mahdollisesta matkailullisen potentiaalin kasvusta. Meille selvisi, että kuntien välinen yhteistyö on puutteellista, vaikka retkeilyalueella on rajapintaa kolmen kunnan kanssa. Etenkin Padasjoella sijaitsevan Päijänteen kansallispuistossa on tehty hyvin suurta kehittämistyötä ja tuotteistamista, jota kaivattaisiin myös Evon puolelle. Myös markkinointi olisi retkeilyalueelle hyvin tärkeää, koska se sijaitsee lähellä suuria kaupunkikeskuksia, joissa matkailullinen potentiaali on huomattava.

Elämysten Päijänne -projektin projektipäällikön Anu Huuskon haastattelusta selvisi, että Evon alueen ympäristössä on vain kourallinen matkailun alan toimijoita ja lisää kaivattaisiin. Toimijoiden vähäisyyden lisäksi myös toimijoiden välisessä yhteistyössä on paljon kehittämisen varaa. Alueella olisikin mahdollisuuksia uusille yrittäjille, koska toimijoiden määrän lisääminen mahdollistaisi laajemman

palveluntarjonnan sekä näin ollen toisi alueelle lisää matkailijoita. Kiertämillämme reiteillä on potentiaalia matkailullisen vetovoimaisuuden lisäämiseksi alueelle. Etenkin Niemisjärven kalastusalueen ympäristöön keskittyvien reittien ja palveluiden lisääminen palvelisi alueen matkailullista kehitystä. Ilman tarvittavia toimenpiteitä kiertämämme reitit eivät ole kuitenkaan tarpeeksi vetovoimaisia alueen matkailijamäärien lisäämiseen.

6.1 Jatkotutkimusehdotukset

Tutkiessamme Evon retkeilyalueen asiakaslähtöisyyttä ja yhteistyötä alueella, huomasimme että alueella on paljon kehitettävää. Retkeilyreitit ovat tällä hetkellä perustettu vain ulkoilua varten ja yhteistyö on alkutekijöissään. Evon keskeinen sijainti lähellä suuria kaupunkikeskuksia luo kuitenkin mahdollisuuksia matkailijamäärien lisäämiseen, koska luontomatkailu ja luonnonvirkistyskäyttö kasvattaa suosiotaan vuosi vuodelta. Kehittämistyön avulla alueella onkin potentiaalia nousta yhdeksi Etelä-Suomen luontomatkailun vetovoimaisista kohteista.

Vaikka Evon retkeilyalueelle on tehty monia asiakastyytyväisyyskyselyitä, sekä hoito- ja käyttösuunnitelmia, olisi kuntien välisen yhteistyön ja sen lisäämisen tutkiminen vielä tärkeää. Koska Päijänteen kansallispuistossa on ollut käynnissä Päijänne Experience -hanke, jonka avulla alueen vetovoimaa on saatu parannettua matkailullisesti, on Evon Päijänteeseen linkittävän yhdysreitin ja Taruksen alueen kehittäminen tärkeää. Jos näiden luonnonvetovoimaisten alueiden yhdistävä reitti kehitettäisiin matkailullisesti vetovoimaiseen ja toimivaan muotoon, mahdollistaisi se retkeilyllisen virran kasvun kuntien välillä.

6.2 Prosessin arviointi

Opinnäytetyö prosessimme sai lopullisen muotonsa syksyllä 2013. Alun perin tarkoituksena luokitella Taruksen reitit Evon retkeilyalueen koilliskulmassa, mutta Metsähallituksen kenttäpäällikkö Jere Rauhalan kanssa käymämme keskustelun

jälkeen päädyimme valitsemaan kehitettäväksi Niemisjärven alueen ja sinne vievän reitin, koska matkailullisesti se on Evon retkeilyalueen suosituin. Jere Rauhan kanssa valitsimme myös haastateltavamme.

Niemisjärven kierroksen kiersimme yhdessä kun taas Tanja Tervonen kiersi Ylisen ja Alisen Niemisjärven kiertävät reitit. Sami Mattsson oli vastuussa reittien GPS-jäljen purkamisesta ja lopullisen muodon tekemisestä tietokoneella Outdoors Finland Etelä -hankkeen käyttöön kun taas Tanja Tervonen paneutui enemmän kirjoitusprosessiin.

Opinnäytetyö parityönä luo haasteita. Suurimpia haasteita ovat työtaakan tasapuolinen jakaminen ja yhteistyöajan löytäminen. Alussa työmme jakautui suurelta osin kahteen osaan, jossa Sami Mattsson keskittyi enemmän työn toiminnalliseen puoleen ja Tanja Tervonen kirjalliseen. Lopputulos on kuitenkin syntynyt yhteistyössä. Vaikka yhteistyö luo haasteita, on siinä myös hyviä puolia. Kahdestaan tehdessä molemmat osapuolet ammentavat omia näkökulmiaan, joiden yhteistulos avaa aihetta laajemmasta näkökulmasta, kuin yksin tehdessä.

Myös ohjauksella oli tärkeä osuus työmme etenemisprosessissa. Ohjaajamme antama rakentava palaute auttoi meitä käsittelemään asioita monipuolisemmin sekä tarkastelemaan asioita kriittisemmin.

6.3 Ammatillisen kasvun ja oppimisen arviointi

Koska me molemmat olemme suuntautuneet liikuntamatkailuun, antoi opinnäytetyön aiheemme meille mahdollisuuden käyttää jo oppimiamme asioita prosessissa. Samalla aihe loi myös mahdollisuuden oppia uutta ja syventää omaa osaamistamme. Opinnäytetyön tekeminen kehitti tiedonhakutaitoja ja suuren kuvan hahmottamista laajasta opintorupeamasta. Työn tekeminen kehitti myös lähteiden käyttöä ja tarkastelua kriittisesti, koska aiheestamme on paljon tutkimustietoa.

Uskomme, että opinnäytetyöprosessista on hyötyä tulevaisuuden haasteissa joita kohtaamme. Suomen Ladun reittiluokittelijan koulutus antoi valmiudet toimia tulevaisuudessa reittiluokittelijana, ja mahdollisesti työllistää itsensä omalla toi-

minimellä. Suomen Ladun ja Outdoors Finland Etelä -hankkeen antamat työkalut syvensivät myös osaamistamme tuotteistamisesta ja palvelun tarjonnasta.

LÄHTEET

Painetut lähteet:

Aarnikoivu, H, 2005. Onnistu asiakaspalvelussa. Juva: WS Bookwell Oy.

Borg, P. & Kivi, E. & Partti, M., 2002. Elämyksestä Elinkeinoksi – Matkailusuunnittelun periaatteet ja käytäntö. Helsinki: WSOY.

Hemmi, J. 2005a. Matkailu Ympäristö, Luonto osa 1. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hemmi, J. 2005b. Matkailu, Ympäristö, Luonto osa 2. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu, Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Laaksonen, J. 2013. Retkeilijän opas. Keuruu, Otavan Kirjapaino.

Lindroos, J-K. & Lohivesi, K. 2006. Onnistu Strategiassa. Juva: WS Bookwell Oy.

Metsämuuronen, J. 2006. Laadullisen tutkimuksen käsikirja. Jyväskylä: Gummerus.

Puustinen, A. & Rouhiainen, U. M. 2007. Matkailumarkkinoinnin teorioita ja työkaluja. Helsinki: Edita Prima Oy.

Verhelä, P. & Lackman P. 2003. Matkailun ohjelmapalvelut. Porvoo: WS Bookwell Oy.

Vilka, H. & Airaksinen T. 2003. Toiminnallinen opinnäytetyö. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Ympäristöministeriö. 2002. Ohjelma luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämiseksi. Helsinki: Edita PrimaOy .

Elektroniset lähteet:

Aho, S. 1997. Matkailu ja alueiden kehittäminen. Julkaisussa Laakkonen S. 2002. Matkailun aluetaloudelliset vaikutukset. Seurantaindikaattorit ja vuoden 2000 tulokset [viitattu 12.9.2013] Saatavissa:

<http://dwww01.morning.fi/files/pdf/aluetaloudelliset.pdf>

Berghäll J. 2005. Saaristomeren kansallispuiston luontomatkailun aluetaloudelliset vaikutukset Saatavissa:

<http://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Asarja/a153.pdf>

Carter, E. 1993. Ecotourism in the Third World: problems for sustainable development. Artikkelissa Saarinen J. 2006. Matkailu ja paikallisuus; Matkailukehityksen, paikallisuuden ja kestävyuden yhtensovittamisen haasteet Suomen Lapissa [viitattu 12.9.2013]. Saatavis-

sa: http://www.ays.fi/aluejaymparisto/pdf/aluejaymp_2006_2_s69-78.pdf

European Charter for Sustainable Tourism in Protected Areas 2013. Charter Areas [viitattu 16.9.2013]. Saatavissa: <http://www.european-charter.org/home/>

Finlex 2013a. Luonnonsuojelulaki 20.12.1996/1096 [viitattu 12.9.2013]. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1996/19961096>

Finlex. 2013b. Ulkoilulaki 13.7.1973/606 [viitattu 6.11.2013]. Saatavissa:

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730606#L1P1>

Green Tourism of Finland 2011. ECO Matkailu [viitattu 16.9.2013]. Saatavissa:

<http://www.slideshare.net/greentourismfinland/green-tourism-of-finland-eco-matkailu-ekoturismi-kestv-matkailu-luontomatkailu-2011-2012>

Huffman M. G. ja Williams D. R. 1985 The use of microcomputers for park trail information dissemination. Teoksessa Chiou C-R, Tsai W-L & Leung Y-U. 2010. A GSI-dynamic segmentation approach to planning travel routes on forest trail networks in Central Taiwan [viitattu 2.10.2013.] Saatavissa:

<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0169204610001301#bib11>

Jacobson S. K. 2001. Monitoring Public Satisfaction in an Ecosystem Management Framework. Journal of Park & Recreation Administration; Vol. 19 Issue 4, p83-101 [Viitattu 10.10.2013.] Saatavissa:

<http://web.ebscohost.com/aineistot.phkk.fi/ehost/detail?vid=3&sid=6388f081-40e6-4c9d-8797-06bed09a467d%40sessionmgr4&hid=19&bdata=JnNpdGU9ZWVhc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=hjh&AN=31728461>

Järviluoma J. 1999. Luonnon merkitys matkailun vetovoimatekijänä [viitattu 3.10.2013]. Saatavissa: <http://www.metla.fi/aikakauskirja/full/ff99/ff991099.pdf>

Jyväskylän yliopisto 2013. Havainnointi eli observointi [viitattu 1.12.2013]. Saatavissa:

<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/metelmapolkuja/metelmapolku/aineistonhankintamenetelmat/havainnointi-eli-observointi-osallistuminen-ja-kenttaetyoe>

Katajamäki 2011. Mitä on aluekehittäminen? [viitattu 6.11.2013]. Saatavissa:

http://www.uva.fi/fi/blogs/expert/aluekehityksen_arki/mita_on_aluekehittaminen/

Kauppa- ja teollisuusministeriö 2006. Suomen matkailu strategia 2020 & Toimenpideohjelma vuosille 2007-2013 [viitattu 18.10.2013]. Saatavissa:

[http://ktm.elinar.fi/ktm_jur/ktmjur.nsf/all/3D61DB118241A034C22571800022FE04/\\$file/jul21elo_2006_netti.pdf](http://ktm.elinar.fi/ktm_jur/ktmjur.nsf/all/3D61DB118241A034C22571800022FE04/$file/jul21elo_2006_netti.pdf)

Kauppila P. 2008. Näkökulmia matkailuun ja aluekehitykseen paikallistason keskus-periferia-asetelmasta: esimerkkinä Inarin kunta. [viitattu 6.11.2013]. Saatavissa: http://info.tse.fi/julkaisut/kr/Kre4_2008.pdf#page=33

Koivula, E. ja Saastamoinen, O. 2005. Näkökulmia luontomatkailuun ja sen tulevaisuuteen. Joensuun Yliopisto, metsätieteellinen tiedekunta. Tiedonantoja 165. 80s. Julkaisussa Saارين J. 2005. Luontomatkailun kehittäminen ja tutkimus Suomessa. [viitattu 3.10.2013]. Saatavissa:

<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2005/mwp020-14.pdf>

Korhonen, M. 2010. Evon retkeilyalueen kävijätutkimus 2010. Metsähallituksen luonnonsuojelujulkaisuja. Sarja B 153.[Viitattu 28.10.2013.]

<http://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Bsarja/b153.pdf>

Kotler, P. & Keller, K. L. 2012. Marketing Management [viitattu 18.10.2013].

Saatavissa: <http://www.youblisher.com/p/465163-MARKETING-MANAGEMENT-by-philip-kotler-14th-EDITION/>

Kullberg S. 2007. Luontomatkailu ja luonnonsuojelun suhde kahdella Tyynenmeren saarten matkailualueella [viitattu 16.9.2013]. Saatavissa:

<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2007/mwp052-16.pdf>

Könönen P. 2013. Retkeily tutuksi [viitattu 11.11.2013]. Saatavissa:

http://www.suomenlatu.fi/suomen_latu/kesalajit/retkeily/retkeily-tutuksi/

Liu, Z. 2003. Sustainable tourism development: a critique. Journal of Sustainable Tourism 11:6, 459-75. Julkaisussa Saarinen J. 2006. Matkailu kehitys ja paikallisuus: http://www.ays.fi/aluejajymparisto/pdf/aluejajymp_2006_2_s69-78.pdf

Loma- Päijänne 2013. Elämysten-Päijänne – Päijänne Experience HANKE

[viitattu 1.10.2013.] Saatavissa: <http://www.loma-paijanne.fi/LinkClick.aspx?fileticket=MCvqrWaVU5E%3d&tabid=11380&language=fi-FI>

Matkahuolto 2013 [viitattu 24.10.2013.] Saatavissa:

<http://www.matkahuolto.fi/fi/index.html>

MEK 2013. Suomen matkailustrategia 2020. Työ- ja elinkeinoministeriö [viitattu 30.9.2013]. Saatavissa:

http://www.tem.fi/files/27053/Matkailustrategia_020610.pdf

MEK 2008. Vaelluksen ja sauvakävelyn kehittämisstrategia 2008-2013 [viitattu 2.10.2013]. Saatavissa: http://www.mek.fi/wp-content/uploads/2013/04/2008-Vaellusmatkailun_kehitt%C3%A4misstrategia_2008-2013-vrs-2.pdf

http://www.mek.fi/wp-content/uploads/2013/04/2008-Vaellusmatkailun_kehitt%C3%A4misstrategia_2008-2013-vrs-2.pdf

Metsähallitus 2013a. Käyntimääriä suojele- ja retkeilyalueilla sekä asiakaspalvelupisteissä [viitattu 13.9.2013]. Saatavissa:

<http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Eraasiatjaretkeily/Asiakastieto/Kayntimaarat/Sivut/Kayntimaariasuojelujaretkeilyalueillasekaasiakaspalvelupisteissa.aspx>

Metsähallitus 2013b. Kansallispuistot ja retkeilyalueet tärkeitä paikallistaloudelle [viitattu 13.9.2013]. Saatavissa:

<http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Eraasiatjaretkeily/Virkistyskaytonsuunnittelu/suojelualueidenmerkityspaikallistaloudelle/Sivut/Kansallispuistoihinsijoitetutrah atpalautuvatmonikertaisina.aspx>

Metsähallitus 2013c. Evon reitit [viitattu 28.10.2013]. Saatavissa:

<http://www.luontoon.fi/Retkikohteet/retkeilyalueet/evo/reitit/Sivut/Default.aspx>

Metsähallitus 2013d. Evon harrastusmahdollisuudet [viitattu 28.10.2013].

Saatavissa:

<http://www.luontoon.fi/retkikohteet/retkeilyalueet/evo/harrastusmahdollisuudet/Sivut/Default.aspx>

Metsähallitus 2013e. Metsähallituksen ympäristöpolitiikka [viitattu 12.9.2013].

Saatavissa:

<http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Ymparistojalaatu/Ymparistopolitiikka/Sivut/Metsahallituksenymparistopolitiikka.aspx>

Metsähallitus 2013f. Evon retkeilyalue [viitattu 16.11.2013]. Saatavissa:

<http://www.luontoon.fi/Retkikohteet/retkeilyalueet/evo/Sivut/Default.aspx>

Metsähallitus 2013g. Evon kulkuyhteydet ja kartat [viitattu 16.11.2013[]]. Saatavissa:

<http://www.luontoon.fi/retkikohteet/retkeilyalueet/evo/kartatjakulkuyhteydet/Sivut/Default.aspx>

Metsähallitus 2013h. Evokeskus [viitattu 15.11.2013]. Saatavissa:

<http://www.luontoon.fi/palvelupisteet/muut/evokeskus/Sivut/Default.aspx>

Metsähallitus 2010a. Kestävän luontomatkailun periaatteet luonnonsuojelualueilla [viitattu 13.9.2013]. Saatavissa:

<http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/luonnonsuojelu/suojelualueidenhoitojakaytt>

[o/virkistyskayttojaluontomatkailu/Kestavanluontomatk/Sivut/Kestavanluontomatkailunperiaatteetluonnonsuojelualueilla.aspx](http://www.metsa.fi/virkistyskayttojaluontomatkailu/Kestavanluontomatk/Sivut/Kestavanluontomatkailunperiaatteetluonnonsuojelualueilla.aspx)

Metsähallitus 2010b. Evon retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma [viitattu 29.10.2013]. Saatavissa:

http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Luonnonsuojelu/Hoidonjakaytonsuunnittelu/suojelualueilla/Hyvaksytyt/2011hyvaksytyt/evo/Documents/Evo_hks_lausunolle.pdf

Metsähallitus 2004. Evon retkeilyalueen hoito- ja käyttösuunnitelma [viitattu 17.9.2013]. Saatavissa: <http://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Bsarja/b71.pdf>

Metsähallitus 2012. Metsähallituksen päätös Evon retkeilyalueen järjestyssäännöistä [viitattu 19.9.2013]. Saatavissa:

<http://julkaisut.metsa.fi/assets/pdf/lp/Js/evo-js.pdf>

Outdoors Finland 2013. Outdoors Finland-virallinen retkeilyportaali [viitattu 28.10.2013]. Saatavissa: <http://www.outdoorsfinland.fi/>

Outdoors Finland Etelä 2013. Hankkeen virallinen esittely Lahden ammattikorkeakoulun Internet- sivuilla [viitattu 17.9.2013]. Saatavissa:

<http://www.lamk.fi/ofetela/esittely/Sivut/default.aspx>

Outdoors Evo Oy 2013 [viitattu 30.09.2013.] Saatavissa:

<http://www.outdoorsevo.fi/>

Page, S. J. ja Dowling, R. K. 2002. Ecotourism. Pearson Education limited. Harlow. 338 s. Julkaisussa Kullberg S. 2007. Luontomatkailu ja luonnonsuojelun suhde kahdella Tyynenmeren saarten matkailualueella [viitattu 16.9.2013]. Saatavissa: <http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2007/mwp052-16.pdf>

Pröbstl U. & Haider W. 2013. Challenges for outdoor recreation and nature based tourism [viitattu 13.9.2013]. Saatavissa:

<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2213078013000091>

Rodrigues, A. & Kastenholz, E. Rodrigues & A. 2010. Journal of Vacation Marketing; Vol. 16 Issue 4, p331-343, 13p. Hiking as a relevant wellness activity - results of an exploratory study of hiking tourists in Portugal applied to a rural tourism project. [Viitattu 11.10.2013.] Saatavissa:

<http://web.ebscohost.com/aineistot.phkk.fi/ehost/detail?vid=21&sid=3ce2dd9b-c696-48b6-ab46-a82b38d53a34%40sessionmgr15&hid=10&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGI2ZQ%3d%3d#db=hjh&AN=54990634>

Saaranen-Kauppinen A & Puusniekka A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [viitattu 8.10.2013]. Saatavissa:

http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_1.html

Saarinen J. 2005 Luontomatkailun kehittäminen ja tutkimus Suomessa. [viitattu 3.10.2013]. Saatavissa:

<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2005/mwp020-14.pdf>

Saarinen J. 2006. Matkailu ja paikallisuus; Matkailukehityksen, paikallisuuden ja kestävyuden yhteensovittamisen haasteet Suomen Lapissa [viitattu 12.9.2013].

Saatavissa: http://www.ays.fi/aluejaymparisto/pdf/aluejaymp_2006_2_s69-78.pdf

Saarinen J. (2007) Tourism in Peripheries: The Role of Tourism in Regional Development in Northern Finland. Julkaisussa Toivonen T. & Halme M. 2008. Kulttuurin, luonnon ja liiketoiminnan näkökulmia matkailuun [viitattu 29.11.2013].

Saatavissa: http://info.tse.fi/julkaisut/kr/Kre4_2008.pdf

Sievänen T. 2010. Luontomatkailun, luonnontuotealan, virkistyskäytön ja metsäkulttuurin seurantamittarit [viitattu 11.11.2013]. Saatavissa:

<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2010/mwp152.pdf>

Sorsa, R. ja Saarinen, J. 2003. Kestävyys matkailun yritystoiminnassa: Kolin alueen matkailuyrittäjien suhtautuminen ympäristökysymyksiin. Alue ja Ympäristö 32(2): 56-67. Julkaisussa Saarinen J. 2005. Luontomatkailun kehittäminen ja tutkimus Suomessa [viitattu 3.10.2013]. Saatavissa:

<http://www.metla.fi/julkaisut/workingpapers/2005/mwp020-14.pdf>

Suomen Latu 2007. Ulkoilureittien luokitus- ja kuvausohje [Viitattu 30.10.2013]
http://suomenlatu-fi-bin.directo.fi/@Bin/0d6664c4a279387965d9ff97ae9a3644/1383124270/application/pdf/111644/ulkoilureittien_luokitusohje.pdf

The International Ecotourism Society 2013. What is Ecotourism? [viitattu 16.9.2013.] Saatavissa: <http://www.ecotourism.org/what-is-ecotourism>

Valtion Ympäristöhallinto. 2013. Suomen Järvet [viitattu 12.9.2013]. Saatavissa: <http://www.ymparisto.fi/default.asp?node=8103&lan=fi>

Vuoristo K-V. 2002. Regional and structural patterns of tourism in Finland [viitattu 29.10.2013]. Saatavissa:
http://www.metsa.fi/sivustot/metsa/fi/Luonnonsuojelu/Hoidonjakaytonsuunnittelu_suojelualueilla/Hyvaksytyt/2011hyvaksytyt/evo/Documents/Evo_hks_lausunolle.pdf

Muut lähteet:

Järvinen, K. 2013. Yrittäjä. Evon luonto. Haastattelu 18.9.2013.

Huusko, A. 2013. Päijänne Experience projektipäällikkö. Haastattelu 23.9.2013.

MTV3 Uutiset 2013 Katsomo ohjelmaportaali. [viitattu 26.9.2013]. Saatavissa: <http://www.katsomo.fi/?progId=235007>

Pakarinen, P. 2013. Retkeilijä. Haastattelu 28.9.2013.

Rauhala, J. 2013. Kenttäpäällikkö. Metsähallitus. Haastattelu 6.9.2013.

LIITTEET

Liite 1 Reittikuvauslomake Niemisjärven kierros

Liite 2 Reittiluokituslomake Niemisjärven kierros

Liite 3 Tuotekortti Niemisjärven kierros

Liite 4 Reittikuvauslomake Alinen Niemisjärvi

Liite 5 Reittiluokituslomake Alinen Niemisjärvi

Liite 6 Tuotekortti Alinen Niemisjärvi

Liite 7 Reittikuvauslomake Ylinen Niemisjärvi

Liite 8 Reittiluokituslomake Ylinen Niemisjärvi

Liite 9 Tuotekortti Ylinen Niemisjärvi

Reittikuvaus

Liite 1

1. Reitin nimi ja yksilöintitieto (maakunta, kunta)

Niemisjärven kierros, Kanta-Häme, Evon retkeilyalue

2. Reitin pituus, arvioitu kesto, jana- vai ympyräreitti ja yhteydet muuhun reitistöön.

Reitin pituus 23 kilometriä. Päiväreittinä vaativa, noin 8-10 tunnin rypistys. 2 päivän reittinä keskivaativa, noin 5-6h/päivä. Niemisjärven kierros on ympyräreitti ja reitiltä on yhteydet Sorsakoluun ja Valkealle Mustajärvelle.

Niemisjärven kierros osa 70 kilometrin Ilvesvaellus retkeilyreitistöä ja reitiltä voi poiketa myös Niemisjärven luontopolulle, joka on pituudeltaan 2,6 km. Kokonaisreitin varrella on kolme ilmaista hyvin katettua ja hyväkuntoista laavua, varauslaavu, kolme vuokrakämpää ja leirintäalue.

3. Reitin vaativuusluokka, haasteellisuuden kuvaus ja kohderyhmä

Keskivaativa.

Haasteellisuuden kuvaus: Reitti on hyvin merkitty. Polut ovat hyvässä kunnossa, reitillä muutamia jyrkkiä nousuja, mutta ne ovat melko lyhyitä. Heinikko-osuudella täytyy pitää katse ylhäällä, jotta näkee missä reitti menee, varsinkin kun polut eriävät. Monen päivän sateiden jälkeen reitillä runsaasti vettä ojissa, joten ylittäminen vaatii huolellisuutta.

Soveltuvuus eri kohderyhmille:

Sopii kaikenkuntoisille retkeilijöille ja myös lapsiperheille. Reitti ei ole esteetön polun juurakoiden ja ohuiden polkujen takia. Reitin tieosuudet soveltuvat myös liikuntarajoitteisille, mutta polkuosuudet eivät.

4. Reitin lähtöpisteet (kaikki reitin lähtöpisteet tulee luetteloida, tallentaa GPS – koordinaatit, osoite, valokuvata ja kuvata)

[Evokeskus](#)

Evokeskus/Oppimiskeskus
Saarelantie 1
16970 Evo (Hämeenlinna)

(GPS –koordinaatit ja osoitetieto) (N61 11.784 E25 06.476) Saarelantie 1, 16970 Hämeenlinna, Finland – Evokeskus, (N61 12.073 E25 06.339) Rahtijärventie 38, 16970 Hämeenlinna, Finland, Polun alkamispiste

5. Reitin välitön palveluvarustus (Nimetään ja numeroidaan, valokuvataan GPS-laitteella ja kirjataan kuvaus suositeltavan kulkusuunnan mukaisessa järjestyksessä) ja sen kehittämiskohteet. Lisäksi pinnoitteen kehittäminen!

1. Keskilaavu, käymälä ja puiden pilkkomispaikka välittömässä läheisyydessä. Laavulla voi yöpyä ja sen ympärillä on hyviä paikkoja majoittua esimerkiksi teltalla.

N61 13.071 E25 00.979, Niemisjärventie 281, 16900 Hämeenlinna, Finland

2. Ylinen laavu, nuotiopaikka, käymälä ja puiden pilkkomispaikka Ylisellä Niemisjärvellä. Laavulla ja sen ympäristössä mahdollisuus yöpyä. Laavulta noin 250 metrin päässä huonot opasteet pitkospuita kävellessä, helposti jatkaa suoraan, vaikka pitäisi kääntyä oikealle.

N61 13.215 E25 01.139, Kalliojärventie 34, 16900 Hämeenlinna, Finland

Kehittäminen: Opasteiden parempi ja näkyvämpi sijoittaminen pitkospuiden varrelle, jotta retkeilijä ei kävele harhaan.

3. Kalliojärven laavu, nuotiopaikka, käymälä ja puiden Kalliojärven länsipuolella. Laavulla ja sen ympäristössä mahdollisuus yöpyä. Kalliojärven pohjoispuolella myös parkkipaikka, josta kulkuyhteys laavulle. N61 13.766 E25 01.677, Kalliojärventie 151, 16900 Hämeenlinna

5. Reitin viitoitus ja merkinnät

Reitti merkitty puihin kiinnitetyillä valkoisilla ympyröillä, joissa vihreä tassun kuva (Ilvesvaellus reitistön merkinnät). Merkintöjä on koko matkalta kattavasti. Viitat reitin varrella hyväkuntoisia, mutta viittojen sijainneissa parantamisen varaa. Heinikkoisella alueella osin erittäin vaikeata havaita puihin kiinnitetyjä merkintöjä maaston takia.

Kehittäminen: Heinikkoisen alueen merkintöjen ja opasteiden parempi sijoitus.

6. Reitin kalastuskohteet ja kalalajit

Kalalajit: Ahven, Hauki, Kirjolohi, Siika, Taimen. Kalastusluvat: Virkistyskalastamiseen. Lohi (istutettu), ahven, hauki ja särki (luontaiset). Kohteet: Ylinen Niemisjärvi, Aline Niemisjärvi, Vähä-Koukkujärvi, Kalliojärvi. Kalastuspalvelut: vuokravene, kelluntarengas, laiturit, lupien hankkiminen automaattista.

7. Reittiä tukevat palvelut:

Majoituspalvelut (jotka ovat suoraan reitin välittömällä vaikutusalueella):

Lomareenkaan kautta varattavat Riekka, Latvatupa, Ahdinkämpä, Niemistupa ja Hokajärvi. Evon Luonto -yrityksen kautta vuokrattavat Ruuhijärvi ja Syväjärvi (kokous-, juhla- ja majoitustilat sekä Syväjärvellä kalastus).

Maksuton telttailualue Niemisjärvellä.

Reitin vaikutusalueella kolme ilmaislaavua (Keskilaavu, Ylinen Laavu, Kalliojärven laavu), joiden välittömään läheisyyteen saa pystyttää teltan. Metsähallitukselta varattavat kämpät ja laavut: Onninmaja

Kahvilat ja ravintolat (jotka ovat suoraan reitin välittömällä vaikutusalueella):

Hämeen ammattikorkeakoululla, Evokeskuksella voi arkisin nauttia lounasta koulun ruokalassa. Ruokalan kahviosta saa myös muun muassa kahvia, jäätelöä ja makeisia. Kesäaikana kioski Cafe Kankea Ilves avoinna Ylisen- ja Alisen Niemisjärven välissä.

Vinkkejä muuhun retkeilyyn:

- Alueella mahtavat kalastusmahdollisuudet (Ylinen ja Alinen Niemisjärvi, Syväjärvi)
- Kalastaville lapsille on tarjolla oma Vähä-Koukkujärvi (max. 12v)
- Marjastus ja sienestys on sallittua. Retkeilyalueella voi poimia muun muassa mustikkaa, puolukkaa ja suppilovahveroita.
- Suunnistus: Evokeskuksen läheisyydessä on myös kiintorastiverkosto, jossa on yhteensä 39 rastia.
- Metsäoppilaitos järjestää lisäksi opastettuja luontoaktiviteetteja, muun muassa tiimikisailua, melontaa sekä lumikenkä-, potkukelkka- ja majavaretkiä. Luonto- ja kalastusopastusta tarjoaa Kuikanhuuto.
 - Evo on myös yksi eteläisimmistä metsästyskohteista, jonne saa pienriistalupia syksyllä. Täällä pääsee siis myös jänis- ja lintujahtiin.

8. Hyvä tietää reitistä: reitin riskit, reitille varustautuminen, matkapuhelimen kuuluvuus.

Reitti alkaa varsinaisesti noin 400 metriä Evokeskuksesta, jonka jälkeen reitin varrella tulee vastaan tassumerkintöjä. Reitintä voi kiertää lenkkikengillä, mutta vaelluskengät ovat kivikkoisten paikkojen takia suositeltava vaihtoehto. Reitintä varrella on liukkaita paikkoja märällä kelillä, varsinkin pitkospuisilla ja juurakkoisilla osioilla. Reitintä jyrkimmät nousut ja laskut ovat melko lyhyitä, ja polut ovat hyvässä kunnossa myös kostealla kelillä.

Reitintä alku kulkee metsätaitorataa pitkin.

9. Luonnonympäristön kuvaus (nämä tiedot kartoitetaan kysymyslomakkeella ja omilla havainnoilla). Muista aina järjestys!

- Yleiskuvaus luonnonympäristöstä, maisemasta sekä erityisesti kiinnostavat kohteet ja nähtävyydet. Onko reitille luonteenomaista talousmetsä, suo, kangasmetsä, aarniometsä tms.

Reitintä alkuosa kulkee hiekka/pururapolulla n. 400 metriä. Noin neljän sadan metrin jälkeen alkaa Niemisjärven kierros ja polku. Noin 7,5km kohalla on upea yli 100 metriä pitkä pitkospuu-suoalue.

8 km Evokeskuksesta on reitintä varrella Niemisjärven telttailualue, Niemisjärven laavu, parkkipaikat, uimaranta, vesipiste ja WC.

Reitintä varrella on muutamia suoalueita, sekä niiden synnystä ja historiasta kertovia opasteita. Reitintä varrella on runsaasti linnuista kertovia opasteita, jotka auttavat tunnistamaan alueella olevia lintulajeja.

Osa alueesta toimii koulujen opetusmetsänä ja tutkimuskohteena ammattikorkeakoululle, tutkimuslaitoksille, ympäristökeskukselle ja Helsingin yliopistolle.

Kehittämissuositukset:

10. Kulttuuriympäristön kuvaus

- Yleiskuvaus kulttuuriympäristöstä (kylä, kaupunkimainen, jokilaakso tms.)

Mahdolliset nähtävyydet reitin varrella.

Evolla- ja Niemisjärven kierroksella on upeat puitteet kokea erämaahenkisiä elämyksiä Ruuhka-Suomen ytimessä.

Reitti alkaa Evokeskukselta, jonka yhteydessä sijaitsee 1862 perustettu Suomen ensimmäinen metsäopisto.

11. Reitin suositeltava teema (kerro mielipiteesi reitin temasta ja sen keskeisistä vetovoimatekijöistä)

Vaihtelevaa luontoa lähellä pääkaupunkiseutua ja suuria kaupunkikeskuksia. Reitin teeman tulisi perustua pakoon arjesta ja kaupunkien kiireestä. Vetovoimatekijänä reitillä luonnon monimuotoisuus (järvimaisemat ja niiden ympäristöt, upeat suoalueet, metsäpolut ja yleisesti monipuolinen luonto). Vetovoimatekijänä myös laajat kalastusmahdollisuudet reitin varrella.

12. Reitin kehittämiskohteet ja käytettävyys (tähän omin sanoin yhteenveto kehittämiskohteista)

Noin 2,5km Polun alkamisesta on heinikkoinen alue, jossa reitin hahmottaminen on hankalaa, puiden merkintöjä seuraamalla polku kuitenkin hahmottuu. Viitoitukset paikoittain huonosti sijoitettuja. Heinikkoisia alueita voisi joko raivata vähän tai vahvistaa itse polkua.

Reitin varrella myös paikoittain huonokuntoisia pitkospuita, joiden korjaaminen lisää reitin viihtyvyyttä. Pitkospuiden lisäksi erittäin sateisten kelien jälkeen reitin varrelle kerääntyy syviä lätäköitä joiden ylittäminen on erittäin hankalaa, paikkojen ennaltaehkäisevä käsittely (maan muokkaaminen/lankkujen lisääminen) toisi reitille paljon lisää viihtyvyyttä.

Pienillä korjauksilla ja muutoksilla reittiä voi suositella matkailulliseen käyttöön, matkailijoille markkinoitavaksi.

Liite 2 Reittiluokituslomake: Päivämäärä 10.9.2013
Kunta Hämeenlinna Reitin nimi Niemisjärven kierros

Luokittelijan nimi Sami Mattsson & Tanja Tervonen

REITTILUOKITUSLOMAKE

Reitin osuus	Kaltevuus %	Korkeuserot	Kulkukelpoisuus/ reitin pinta	Viitoitus ja merkintä maastoon	Etenemis- nopeus min/km	Luokka
Lähtöpiste	0 %	0-1m	Hyvä/tie	Ilvesreitti	12min/km	Helppo
Osuus 1 Pituus:	0-25%, 2,5km	2m	Polkuja, teitä, pitkospuita	Erinomainen	15min/km	Keskivaikea
Osuus 2 Pituus:	0-10%, 700m	15m	Heinikkoinen alue, kivikkoaa	Viittojen heikko näkyvyys	35min/km	Vaikea
Osuus 3 Pituus:	0-15%, 5km	60m	Erinomainen, luontopolkua ja	Hyvä	20min/km	Helppo
Osuus 4 Pituus:	0-10%, 10km	20m	Hyvä, polkuja, teitä, kivikkoaa	Hyvä	20min/km	Keskivaikea
Osuus 5 Pituus:	0-5%, 4,8km	neg. 25m	Polkuja, suurimmaksi	Hyvä	15min/km	Helppo
Reitti yhteensä Pituus:	23km,	100m				

Reitin vaativuusluokka: _____
Luokituksen voimassaoloaika: _____
Luokituspäivämäärä: _____ 10.9.2013

Luokittelijan allekirjoitus: _____
Nimen selvennys: _____

Luokittelijan osoite: Lautamiehenkatu 7 B 18, 15100, Lahti
Luokittelijan puhelinnumero: 040-3526815
Luokittelijan sähköposti-osoite: sami.mattsson@student.lamk.fi

Lähetä lomake osoitteeseen:
ofetela@lamk.fi

INGRESSI: Evon retkeilyalueen länsipuolella kiertävä reitti kulkee upeissa Etelä-Suomelle epätyypillisissä luonnonmaisemassa. Evolle perustettiin Suomen ensimmäinen metsäopisto vuonna 1862. Alueen kulttuurihistoriaa edustavat vanhat tukkikämpät, näitä kämppiä on mahdollista vuokrata alueelta. Evon retkeilyalueella kulkijan käytössä on yhteensä noin 8500 hehtaarin alue patikointiin upeilla merkityillä reiteillä. Evon alue koostuu valtion retkeilyalueesta ja luonnonsuojelualueista.

Vaativuus: Keskivaativa

Soveltuvuus: Kaikenkuntoisille ja ikäisille, ei liikuntarajoitteisille

Kesto: 2 päivää

Reittimerkinnot: Merkitty vihrein tassuin valkoiselle pohjalle

3 FAKTAA:

- Upeita järvimaisemia
- Mittavat kalastusmahdollisuudet
- Laajoja suoalueita

Reittiseloste: Niemisjärven reitti alkaa [Evokeskukselta](#). Alkuosa keskukselta lähdetessä on asfalttietä, mutta muuttuu pian hiekkatieksi ja luontopoluksi. Alkuosa on helppokulkuista, mutta muuttuu heinikkoiseksi alueeksi, jossa on tärkeitä katsoa mihin astuu, ja missä viitat kulkevat. Heinikkoalueiden jälkeen reitti on nautinnollista metsä- ja luontopolkua aina laavuille asti. Laavujen jälkeen reitti on todella kaunista kuljettavaa, pääosin metsäpolkuja. Luonto reitin varrella on kaunista lehtimetsää sisältäen upeita suoalueita pitkospuineen ja opasteineen.

Hyvä tietää

Reitin kaakkoisosassa on pitkospuut. Sateella reitille muodostuu mutaisia kohtia ja polulla voi olla liukasta. Veden kestävät jalkineet ovat tällöin tarpeen. Reitti on kuljettavissa keväästä lumien sulettua aina syksyn loppuun asti. Aloituspaijalta Niemisjärville asti ei ole tulentekopaikkoja. Niemisjärvien välissä on kahvila/kioski auki kesäaikana syyskuuhun asti. Reitin varrella uimaranta Alinen Niemisjärvellä. Lapsille on tarjolla oma Vähä-Koukkujärvi, jossa kalastusta voi rauhassa opetella vaikkapa vanhempien avustuksella.

Vaativuus

Reitti on keskivaativa ja taukopaikat sijoittuvat Ylisen ja Alisen Niemisjärven varrelle noin reitin puoliiväliin. Reitillä on hyväkuntoiset pitkospuut. Reitin varrella ei ole rakennettuja taukopaikkoja ennen Niemisjärven laavuja ja telttailualueita. Reitti on kevyt kulkea kahdessa päivässä, yöpyen joko laavuilla tai maksuttomalla telttailualueella.

Reitin alkuun**Sijainti**

Evon retkeilyalue sijaitsee Hämeessä Hämeenlinnan kaupungissa ja Padasjoen kunnassa Lammi - Padasjoki -tien (nro 53) varrella. Evolle kertyy matkaa Lammilta noin 20 km, Padasjoelta 25 km, Hämeenlinnasta 50 km, Lahdesta 70 km ja Tampereelta 110 km.

(GPS –koordinaatit ja osoitetieto) (N61 11.784 E25 06.476 Saarelantie 3 16970 Hämeenlinna, Finland – Evokeskus, (N61 12.073 E25 06.339 Rahtijärventie 38, 16970 Hämeenlinna, Finland, Polun alkamispaiste)

Autolla:

Etelästä ja pohjoisesta tultaessa retkeilyalueelle pääsee Lammi - Padasjoki -tietä (nro 53) Evon kyltien mukaan.

Pohjoisesta retkeilyalueelle voi tulla myös Taruksen kautta kääntymällä Lahti - Jämsä -tieltä (nro 24) Taruksen tielle. Tienvarskyltissä lukee Iso-Tarus.

Niemisjärvien alue sijaitsee Niemisjärventielle: Padasjoentietä (nro 53) kääntytään Ruuhijärventielle, jota kuljetaan kaksi kilometriä ja kääntytään vasemmalle Niemisjärventielle. (Huom! Moni navigaattori neuvoo erityisesti Hämeenlinnasta päin tultaessa kääntymään

Liesontielle ja ajamaan Porraskoskentien kautta. Tätä reittiä ei kuitenkaan pääse perille, koska tiellä on puomi. Oikea reitti siis kulkee Ruuhijärventien kautta).

Julkisilla kulkuneuvoilla:

Evolle on linja-autoyhteydet Lammilta, Hämeenlinnasta (vaihto Lammilla), Padasjoelta ja Helsingistä arkisin. Vuoroja on harvakseltaan. Viikonloppuisin linja-autovuoroja ei ole. Bussi pysähtyy Hämeen ammattikorkeakoulun, Evon ja samalla Evokeskuksen tuntumassa.

Vinkkejä

Retkeä voi myös jatkaa Padasjoelle [Päijänne-Ilves -yhdyksreittiä](#) tai Asikkalaan [Aurinko-Ilves -yhdyksreittiä](#) pitkin. Matkan varrella voi yöpyä teltassa, laavuilla sekä vuokrakämpissä. siihen liittyviä aktiviteetteja on alueella paljon. Nykyisin luontomatkailun aktiviteettinakin pidettävää marjastusta ja sienestystä voi harrastaa jokamiehenoikeuksin, suunnistuksesta kiinnostuneille alueelta löytyy ympärivuotinen 39 rastin reitistö sekä metsästyksestä kiinnostuneet voivat luvanvaraisesti metsästää alueella pienriistaa. Kalliokiipeilyllekin on hyvät mahdollisuudet Hakovuorella. Talviseen luontomatkailuun Evo tarjoaa puitteet hiihtämiseen, niin ajetuilla laduilla, kuin umpihangessakin sekä vetokoira-ajeluun. (Metsähallitus. 2013).

Luonnonsuojelualueelta löytyy talvisin kaksi valaistua hiihtoreittiä, joissa on valaistus klo 22 asti. Reitit ovat pituudelta 4,5 ja 6,5 km. Myös Aulangonjärven jäälle ajetaan talvisin 5 km latu. Myös melonta, uiminen, kalastus ja ratsastus ovat mahdollisia alueella.

Kartat ja oppaat

- **Metsähallituksen [Retkikartta.fi](#)**
- **[Maanmittauslaitoksen karttapaikka](#)** (www.karttapaikka.fi)
- **Maastokartat M413, M414 ja M432, 1:50 000.** Karttoja voi ostaa Karttakeskuksesta ja Maanmittaustoimistoista.
- **Evo Päijänne Ilvesvaellus ulkoilukartta, 2012, 1:25 000.** Karttoja voi ostaa Evokeskuksesta, Päijännetalolta, Hämeen luontokeskuksesta, Karttakeskuksesta ja Luontoon.fi-verkkokaupasta.
- **Maastokartat numerot 2134 05, 06, 08 ja 09, 1:20 000.** Karttoja voi ostaa Karttakeskuksesta ja Maanmittaustoimistoista.
- **GT tiekartta Etelä-Suomi, 2012, 1:250 000.** Karttoja voi ostaa mm. Karttakeskuksesta ja hyvin varustetuista kirjakaupoista.
- **Metsäkartta 1-2 ja 4-7, 1:250 000.** Karttaa voi ostaa Luontoon.fi-verkkokaupasta.

Linkit

[Hämeenlinnan matkailuneuvonta](#)

Keinusaarentie 6, 13200 Hämeenlinna
+358 (0)3 621 3373
info@hameenmatkailu.fi
<http://www.visithameenlinna.fi>

[Hämeen Matkailu Oy](#)

Talaskuja 3, 13200 Hämeenlinna
+358 (0)10 617 2300
info@hameenmatkailu.fi

[Evon retkeilyalue](#)

Evokeskus/Oppimiskeskus, Saarelantie 1, 16970 Evo (Hämeenlinna)
(03) 6465 301 (HAMK matkailu/Evo, matkailuun ja opastettuihin retkiin liittyvät asiat)
evo(at)metsa.fi

[Hämeen luontokeskus](#)

Härkätie 818
31380 Letku (Tammela)
+358 (0)205 64 4630
hame(at)metsa.fi

[Outdoors Evo Oy](#)

Cafe Kankea Ilves
Niemisjärventie 303
16970 Evo
Puhelin aukioloaikoina: +358 (0)45 887 2300
kahvila(at)outdoorsevo.fi

[Evon Luonto, Syväjärvi & Ruuhijärvi](#)

+358 (0)40 417 3627, +358 (0)50 305 1202
info(at)evonluonto.fi

[Metsähallitus, Evon retkeilyalue](#)

Metsähallitus, PL 94, (Vernissankatu 4)
01301 Vantaa
Vaihde 0205 64 100

[Metsähallitus, kalastusluvat](#)

Metsähallitus, PL 94, (Vernissankatu 4)
01301 Vantaa
Vaihde 0205 64 100

Palvelut

- Evokeskus (retkeilyneuvonta ja opastus, karttojen ja pientuotteiden myynti)
- Hämeen ammattikorkeakoulun, Evon ruokalassa voi arkisin nauttia lounasta, ruokalan kioskisga saa myös muun muassa kahvia, jäätelöä ja makeisia (tarkista aukioloajat Evokeskuksesta).
- Niemisjärvellä esteetön tulipaikka, esteetön onkilaituri ja invakäymälä liikuntaesteisille.
- Ylisen- ja Alisen Niemisjärven välissä Cafe Kankea Ilves, joka tarjoaa kioski-kahvilan palvelut, veneiden vuokrausta sekä kalastusluvat Niemisjärville. (Avoimna touko-syyskuu)
- Niemisjärvien alueella on kolme keittokatosta ja vesipiste.
- Reitin varrella vuokrattavia vuokrakämppejä kokous-, juhla- sekä majoituskäyttöön sekä tietenkin kalastukseen. Varaukset [Evon luonto](http://evonluonto.fi) (<http://evonluonto.fi>)
- Lammilta noin 20 kilometriä Evolta löytyy kattavasti palveluita
- Kauppakeskus Tuulonen sijaitsee noin 20 kilometrin päässä Evokeskuksesta

Reittikuvaus

Liite 4

1. Reitin nimi ja yksilöintitieto (maakunta, kunta)

Alinen Niemisjärvi, Kanta Häme, Evon Retkeilyalue

2. Reitin pituus, arvioitu kesto, jana- vai ympyräreitti ja yhteydet muuhun reitistöön.

1,50 km, 30 min, rengasreitti.

On osa Niemisjärven virkistyskalastusalueetta. Tältä reitiltä yhteys Niemisjärven kierrokselle, joka on pituudeltaan 23 kilometriä, ja jolta on yhteydet Sorsakoluun ja Valkea Mustajärvelle. Reitin välittömässä läheisyydessä on myös Ylinen Niemisjärvi -kierros, joka on noin 1,3 kilometriä ja Niemisjärven luontopolku, joka on pituudeltaan 2,6 kilometriä. Reitin läheisyydessä on leirintäalue, asuntovaunualue sekä kaksi yöpymiseen soveltuvaa laavua (Keskilaavu ja Niemilaavu).

3. Reitin vaativuusluokka, haasteellisuuden kuvaus ja kohderyhmä

Helppo

Haasteellisuuden kuvaus: Reitti kulkee Alisen Niemisjärven rantaviivaa pitkin, joten eksymisen vaaraa ei ole. Reitillä on paljon pitkospuita, jotka paikoitellen ovat heikohkossa kunnossa vaatien retkeilijältä keskittymistä. Sateen jälkeen pitkospuut ovat liukkaat.

Soveltuvuus eri kohderyhmille: Sopii lapsiperheille. Reitti ei ole esteetön pitkospuiden sekä paikoin kivisen ja juurakkoisen maaston takia.

4. Reitin lähtöpisteet (kaikki reitin lähtöpisteet tulee luetteloida, tallentaa GPS – koordinaatit, osoite, valokuvata ja kuvata)

Kuvattu ja tallennettu GPS-laitteeseen. Lähtöpisteeseen pääsee autolla kääntyen Padasjoentie 53:lta ensiksi Ruuhijärven tielle, josta kääntyen Niemisjärven tielle. Valtatie 53:lla on opaste Niemisjärven kalastusalueelle.

Reitti alkaa Niemisjärven parkkipaikalta: N61 13.003 E25 01.065, Niemisjärventie 392-394, 16900 Hämeenlinna

5. Reitin välitön palveluvarustus (Nimetään ja numeroidaan, valokuvataan GPS-laitteella ja kirjataan kuvaus suositeltavan kulkusuunnan mukaisessa järjestyksessä) ja sen kehittämiskohteet. Lisäksi pinnoitteen kehittäminen!

1. Parkkipaikka, roskakatos ja infotaulu reitin lähtöpisteessä.

Niemisjärven parkkipaikka, Niemisjärventie 396-400, 16900 Hämeenlinna, N61 13.007 E25 01.074

2. Tulentekopaikka 1

Nuotiopaikka, penkit. Kehittäminen: katos polttopuille.

N61 12.880 E25 01.144, Niemisjärventie 292, 16900 Hämeenlinna

3. Laavu: Niemilaavu sijaitsee 350 metriä reitin lähtöpisteestä. Laavun palveluvarustukseen kuuluu myös kuivakäymälä, puuvaja ja hyväkuntoinen laavu.

N61 12.748 E25 01.057, Niemisjärventie 322, 16900 Hämeenlinna

4. Tulentekopaikka 2 sijaitsee puolessa välissä reittiä (750 metriä lähtöpisteestä).

Nuotiopaikka, penkit. Kehittäminen: katos polttopuille.

N61 12.605 E25 00.817, Niemisjärventie 328, 16900 Hämeenlinna

5. Keittokatos, uimaranta, kioski. Sijaitsee Alisen ja Keskisen Niemisjärven välissä noin 900 metriä reitin lähtöpisteestä.

N61 12.930 E25 00.857, Niemisjärventie 369-387, 16900 Hämeenlinna

5. Reitin viitoitus ja merkinnät

Reitillä ei ole merkintöjä.

6. Reitin kalastuskohteet ja kalalajit

Alinen Niemisjärvi kuuluu Evon virkistyskalastusalueeseen.

Kalalajit: ahven, hauki, kirjolohi, siika ja taimen.

7. Reittiä tukevat palvelut:

Majoituspalvelut (jotka ovat suoraan reitin välittömällä vaikutusalueella): Niemisjärven leirintäalue, Niemilaavu, Keskilaavu, Niemistupa, Ahdin kämpä,.

Kahvilat ja ravintolat (jotka ovat suoraan reitin välittömällä vaikutusalueella): Kioski-Kahvila Kankea Ilves kesäisin (touko-syyskuu).

Vinkkejä muuhun retkeilyyn:

- uinti
- kalastus
- majoittuminen laavuilla/leirintäalueella
- sienestys ja marjastus
- metsästys (pienriista)

8. Hyvä tietää reitistä: reitin riskit, reitille varustautuminen, matkapuhelimen kuuluvuus.

Reitillä pärjää lenkkikengillä, mutta muutaman kivikkoisen sekä juurakkoisen osuuden takia vaelluskengät ovat tukevampi vaihtoehto. Reitillä on huonossa kunnossa olevia pitkospuita, jotka vaativat tarkkaavaisuutta retkeilijältä. Etenkin sateen jälkeen pitkospuut ovat liukkaat. Matkapuhelinten ja operaattoreiden kuuluvuus on hyvä koko reitillä.

9. Luonnonympäristön kuvaus (nämä tiedot kartoitetaan kysymyslomakkeella ja omilla havainnoilla). Muista aina järjestys!

- Yleiskuvaus luonnonympäristöstä, maisemasta sekä erityisesti kiinnostavat kohteet ja nähtävyydet. Onko reitille luonteenomaista talousmetsä, suo, kangasmetsä, aarniometsä tms.

Reitti kulkee Alisen Niemisjärven rantaviivaa pitkin. Reitin alussa on lyhyen matkaa kallioista maastoa. Reitiltä löytyy myös muutama soinen paikka.

Kehittämissuositukset:

10. Kulttuuriympäristön kuvaus

- Yleiskuvaus kulttuuriympäristöstä (kylä, kaupunkimainen, jokilaakso tms.) Mahdolliset nähtävyydet reitin varrella.

Reitti sijaitsee Evon kansallispuistossa, joka on yksi Etelä-Suomen suurimmista metsäalueista. Reitti kulkee kokonaisuudessaan Niemisjärven virkistyskalastusalueella jonne istutetaan säännöllisesti kirjolohta ja taimenta.

11. Reitin suositeltava tema (kerro mielipiteesi reitin temasta ja sen keskeisistä vetovoimatekijöistä)

Reitillä keskeisenä vetovoimatekijänä toimii kalastus. Näin ollen reitin tema tulisi rakentua sen ympärille.

12. Reitin kehittämiskohteet ja käytettävyys (tähän omin sanoin yhteenveto kehittämiskohteista)

Reitillä on kehittämistä lähinnä pitkospuissa sekä kalastukseen tarkoitetuissa laitureissa. Pitkospuut ovat monin paikoin lahonneet sekä niissä on reikiä ja naulat ovat nousseet. Laiturit ovat myös hapanneet. Suositeltavaa olisi uudistaa pitkospuut ja laiturit. Ylisen- ja Alisen Niemisjärven välistä on mahdollista vuokrata veneitä kalastustarpeisiin rajoitetun ajan vuodesta, toimintaa voisi laajentaa talvisin pilkkitoimintaan.

Tulentekopaikoille tulisi rakentaa pienimuotoiset katokset polttopuille.

Reittiä voi suositella muun muassa virkistyskalastukseen.

REITTILUOKITUSLOMAKE

Reitin osuus	Kaltevuus %	Korkeuserot	Kulkukelpoisuus/ reitin pinta	Viitoitus ja merkintä maastoon	Etenemis- nopeus min/km	Luokka
Lähtöpiste	0 %	10m		ei viitoitusta/merkintöjä	20min/km	Helppo
Osuus 1 Pituus:	0%, 270m	0m	helppokulkuista kalliopohjaista maastoa, kivikkoinen	ei	20min/km	Helppo
				ei viitoitusta/merkintöjä	20min/km	Helppo
Osuus 2 Pituus:	10%, 250m	10m	Pitkospuut, helppokulkuista maastoa, pitkospuut	ei	20min/km	Helppo
				ei viitoitusta/merkintöjä	20min/km	Helppo
Osuus 3 Pituus:	0%, 400m	0m	Helppokulkuista maastoa	ei viitoitusta/merkintöjä	20min/km	Helppo
				ei viitoitusta/merkintöjä	20min/km	Helppo
Osuus 4 Pituus:	0%, 100m	0m	Pitkospuut, erittäin kunto heikko	ei viitoitusta/merkintöjä	20min/km	Helppo
				ei viitoitusta/merkintöjä	20min/km	Helppo
Osuus 5 Pituus:	0%, 480m	0m	Helppokulkuista maastoa	ei viitoitusta/merkintöjä	20min/km	Helppo
				ei viitoitusta/merkintöjä	20min/km	Helppo
Reitti yhteensä Pituus:	1500m	10m		ei	20min/km	Helppo
				ei viitoitusta/merkintöjä	20min/km	Helppo

Reitin vaativuusluokka: Helppo
 Luokituksen voimassaoloaika: 29.9.2013-
 Luokituspäivämäärä: 29.9.2013
 Luokittelijan allekirjoitus: _____
 Nimen selvennys: _____
 Luokittelijan osoite: Lautamiehenkatu 7 B 18, 15100 Lahti
 Luokittelijan puhelinnumero: 403 526 815
 Luokittelijan sähköposti-osoite: sami.mattsson@student.lamk.fi

INGRESSI: Evon retkeilyalueen länsipuolella kiertävä reitti kulkee upeissa Etelä-Suomelle epätyypillisissä luonnonmaisemassa. Evolle perustettiin Suomen ensimmäinen metsäopisto vuonna 1862. Alueen kulttuurihistoriaa edustavat vanhat tukkikämpät, näitä kämppiä on mahdollista vuokrata alueelta. Evon retkeilyalueella kulkijan käytössä on yhteensä noin 8500 hehtaarin alue patikointiin upeilla merkityillä reiteillä. Evon alue koostuu valtion retkeilyalueesta ja luonnonsuojelualueista.

Vaativuus: Helppo
Soveltuvuus: Kaikenkuntoisille ja ikäisille, ei liikuntarajoitteisille
Kesto: 30 min
Reittimerkinnot: ei ole

3 FAKTAA:

- Kirjoloihen istutus säännöllisin väliajoin
- Hyvät kalastusmahdollisuudet
- Upean järven ympärillä

Reittiseloste:

Reitti kulkee Alinen Niemisjärven rantaviivaa pitkin. Alkuosa reitistä on kivikkoista maastoa, jossa on tärkeää katsoa mihin astuu. Ensimmäiseltä tulentekopaikalta on kauniit näkymät koko järvelle. Tulentekopaikan jälkeen reitin rantaviiva muuttuu metsäisemmäksi ja reitin varrella on muutamia paikoin uomien ylityksiä pitkospuin. Reitillä itäpuolella sijaitseva Niemilaavu on kauniilla kalliokumpareella, tarjoten nautinnollisen kahvihetken kauniin järvimaiseman ympäröimänä. Luonto on pääosin kuivahkoa mäntymetsää, mutta reitin varrelta löytyy myös soisia alueita.

Hyvä tietää

Alinen Niemisjärvi on suosittu virkistyskalastus paikka sen tarjoaman luonnon rauhan ja järveen säännöllisesti istutetun kirjoloihen vuoksi. Se soveltuu hyvin koko perheen retkeily- ja kalastuspaikaksi. Kesäisin on mahdollista vuokrata soutuvene reitin alkupisteen luota sijaitsevasta kioskista ja reitin pohjoisosassa oleva uimaranta tarjoaa viihdykettä myös perheen pienimmille.

Reitin välittömässä läheisyydessä on Ylinen Niemisjärvi.- kierros, Niemisjärven luontopolku sekä reittiä voi jatkaa Niemisjärven kierrosta pitkin [Evokeskukseen](#).

Vaativuus

Reitti on helppo, mutta reitin varrella olevat pitkospuut ovat huonokuntoiset. Reitillä varrella on kaksi tulentekopaikkaa ja yksi laavu. Reitillä kulkee kevyesti noin puolessa tunnissa.

Reitin alkuun**Sijainti**

Evon retkeilyalue sijaitsee Hämeessä Hämeenlinnan kaupungissa ja Padasjoen kunnassa Lammi - Padasjoki -tien (nro 53) varrella. Evolle kertyy matkaa Lammilta noin 20 km, Padasjoelta 25 km, Hämeenlinnasta 50 km, Lahdesta 70 km ja Tampereelta 110 km. Niemisjärven kalastusalueelle on opastus Padasjoki- tien (nro 53) varrella (kyltti: Niemisjärvi 5 km), jonka jälkeen Ruuhijärventietä n. 2 km. Ruuhijärventiellä on kyltti vasemmalle (kyltti: Niemisjärvi), Niemisjärventietä n. 2,8 km.

(GPS –koordinaatit ja osoitetieto) (N61 12.743 E25 01.052, Niemisjärventie 322 16900 Hämeenlinna)

Autolla:

Etelästä ja pohjoisesta tultaessa retkeilyalueelle pääsee Lammi - Padasjoki -tietä (nro 53) Evon kylttien mukaan.

Pohjoisesta retkeilyalueelle voi tulla myös Taruksen kautta kääntymällä Lahti - Jämsä -tieltä (nro 24) Taruksen tielle. Tienvarsi kyltissä lukee Iso-Tarus.

Niemisjärvien alue sijaitsee Niemisjärventiellä: Padasjoentietä (nro 53) käännetään Ruuhijärventielle, jota kuljetaan kaksi kilometriä ja käännetään vasemmalle Niemisjärventielle. (Huom! Moni navigaattori neuvoo erityisesti Hämeenlinnasta päin tultaessa kääntymään Liesontielle ja ajamaan Porraskoskentien kautta. Tätä reittiä ei kuitenkaan pääse perille, koska tiellä on puomi. Oikea reitti siis kulkee Ruuhijärventien kautta).

Niemisjärven parkkipaikka: Niemisjärventie 396-400, 16900 Hämeenlinna, N61 13.007 E25 01.074

Julkisilla kulkuneuvoilla:

Niemisjärven alueelle ei ole linja-autoyhteyksiä. Evolle on linja-autoyhteydet Lammilta, Hämeenlinnasta (vaihto Lammilla), Padasjoelta ja Helsingistä arkisin. Vuoroja on harvakseltaan. Viikonloppuisin linja-autovuoroja ei ole. Bussi pysähtyy Hämeen ammattikorkeakoulun, Evon ja samalla Evokeskuksen tuntumassa.

Vinkkejä

Kalastus on suosittu harrastus Niemisjärvillä. Kalastusmuodot joita alueella voi harrastaa, ovat: onkiminen, perhokalastus, pilkkiminen, uistelu sekä viehekalastus. Kalastuksen lisäksi alueen luonnossa voi harrastaa marjastusta ja sienestystä jokamiehen oikeuksin.

Kartat ja oppaat

- **Metsähallituksen Retkikartta.fi**
- **[Maanmittauslaitoksen karttapaikka](http://www.karttapaikka.fi)** (www.karttapaikka.fi)
- **Maastokartat M413, M414 ja M432, 1:50 000.** Karttoja voi ostaa Karttakeskuksesta ja Maanmittaustoimistoista.
- **Evo Päijänne Ilvesvaellus ulkoilukartta, 2012, 1:25 000.** Karttoja voi ostaa Evokeskuksesta, Päijännetalolta, Hämeen luontokeskuksesta, Karttakeskuksesta ja Luontoon.fi-verkkokaupasta.
- **Maastokartat numerot 2134 05, 06, 08 ja 09, 1:20 000.** Karttoja voi ostaa Karttakeskuksesta ja Maanmittaustoimistoista.
- **GT tiekartta Etelä-Suomi, 2012, 1:250 000.** Karttoja voi ostaa mm. Karttakeskuksesta ja hyvin varustetuista kirjakaupoista.
- **Metsäkartta 1-2 ja 4-7, 1:250 000.** Karttaa voi ostaa Luontoon.fi-verkkokaupasta.

Linkit

[Metsähallitus, Evon retkeilyalue](#)

Metsähallitus, PL 94, (Vernissankatu 4)
01301 Vantaa
Vaihde 0205 64 100

[Metsähallitus, kalastusluvut](#)

Metsähallitus, PL 94, (Vernissankatu 4)
01301 Vantaa
Vaihde 0205 64 100

[Hämeenlinnan matkailuneuvonta](#)

Keinusaarentie 6, 13200 Hämeenlinna
+358 (0)3 621 3373
info@hameenmatkailu.fi
<http://www.visithameenlinna.fi>

[Hämeen Matkailu Oy](#)

Talaskuja 3, 13200 Hämeenlinna
+358 (0)10 617 2300
info@hameenmatkailu.fi

[Evon retkeilyalue](#)

Evokeskus/Oppimiskeskus, Saarelantie 1, 16970 Evo (Hämeenlinna)
(03) 6465 301 (HAMK matkailu/Evo, matkailuun ja opastettuihin retkiin liittyvät asiat)
evo(at)metsa.fi

[Hämeen luontokeskus](#)

Härkätie 818
31380 Letku (Tammela)
+358 (0)205 64 4630
hame(at)metsa.fi

[Outdoors Evo Oy](#)

Cafe Kankea Ilves
Niemisjärventie 303
16970 Evo
Puhelin aukioloaikoina: +358 (0)45 887 2300
kahvila(at)outdoorsevo.fi

[Evon Luonto, Syväjärvi & Ruuhijärvi](#)

+358 (0)40 417 3627, +358 (0)50 305 1202
info(at)evonluonto.fi

Palvelut

- Evokeskus (retkeilyneuvonta ja opastus, karttojen ja pientuotteiden myynti)
- Hämeen ammattikorkeakoulun, Evon ruokalassa voi arkisin nauttia lounasta, ruokalan kioskista saa myös muun muassa kahvia, jäätelöä ja makeisia (tarkista aukioloajat Evokeskuksesta).
- Niemisjärvellä esteetön tulipaikka, esteetön onkilaituri ja invakäymälä liikuntaesteisille.
- Ylisen- ja Alisen Niemisjärven välissä Cafe Kankea Ilves, joka tarjoaa kioski-kahvilan palvelut, veneiden vuokrausta sekä kalastusluvut Niemisjärville. (Avoimna touko-syyskuu)
- Niemisjärvien alueella on kolme keittokatosta ja vesipiste.
- Reitin varrella vuokrattavia vuokrakämppejä kokous-, juhla- sekä majoituskäyttöön sekä tietenkin kalastukseen. Varaukset [Evon luonto](http://evonluonto.fi) (<http://evonluonto.fi>)
- Lammilla noin 20 kilometriä Evolta löytyy kattavasti palveluita
- Kauppakeskus Tuulonen sijaitsee noin 20 kilometrin päässä Evokeskuksesta

Reittikuvaus

Liite 7

1. Reitin nimi ja yksilöintitieto (maakunta, kunta)
Ylinen Niemisjärvi, Kanta Häme, Hämeenlinna

2. Reitin pituus, arvioitu kesto, jana- vai ympyräreitti ja yhteydet muuhun reitistöön.

1,30 km, 30 min, rengasreitti.

Osa Niemisjärven virkistyskalastus aluetta. Tältä reitiltä yhteys Niemisjärven kierrokselle, joka on pituudeltaan 23 kilometriä, ja jolta on yhteydet Sorsakoluun ja Valkea Mustajärvelle. Reitin välittömässä läheisyydessä on myös Ylinen Niemisjärvi kierros, joka on noin 1,3 kilometriä ja Niemisjärven luontopolku, joka on pituudeltaan 2,6 kilometriä. Reitin läheisyydessä on leirintäalue, asuntovaunualue sekä kaksi yöpymiseen soveltuvaa laavua.

3. Reitin vaativuusluokka, haasteellisuuden kuvaus ja kohderyhmä

Helppo

Haasteellisuuden kuvaus: Reitti kulkee Ylisen Niemisjärven rantaviivaa pitkin, joten eksymisen vaaraa ei ole. Reitillä on paljon pitkospuita, jotka paikoitellen ovat heikohkossa kunnossa, tämä vaatii keskittymistä reittiä kulkevalta. Sateen jälkeen pitkospuut ovat liukkaat. Reitin varrella on myös pieni kallioinen osuus, jonka reunalla olevat pitkospuut ovat huonot, joka tekee osuuden etenemisen vaikeaksi.

Soveltuvuus eri kohderyhmille: Sopii lapsiperheille. Reitti ei ole esteetön pitkospuiden sekä paikoin kivikkoisen maaston takia.

4. Reitin lähtöpisteet (kaikki reitin lähtöpisteet tulee luetteloida, tallentaa GPS – koordinaatit, osoite, valokuvata ja kuvata)

Kuvattu ja tallennettu GPS-laitteeseen. Niemisjärven virkistyskalastus alueelle ei ole julkisia liikenneyhteyksiä. Alueelle pääsee autolla kääntyen Padasjoentie 53:lta ensiksi Ruuhijärven tielle, josta kääntyen Niemisjärven tielle. Valtatie 53:lla on opaste Niemisjärven kalastusalueelle.

(N61 13.054 E25 01.062, Niemisjärventie 275, 16900 Hämeenlinna)

5. Reitin välitön palveluvarustus (Nimetään ja numeroidaan, valokuvataan GPS-laitteella ja kirjataan kuvaus suositeltavan kulkusuunnan mukaisessa järjestyksessä) ja sen kehittämiskohteet. Lisäksi pinnoitteen kehittäminen!

1. Parkkipaikka, roskakatos ja infotaulu reitin lähtöpisteessä.

Niemisjärven parkkipaikka, Niemisjärventie 396-400, 16900 Hämeenlinna, N61 13.007 E25 01.074

2. Keskilaavu, nuotiopaikka, kuivakäymälä ja puiden pilkkomispaikka, laavun välittömässä ympäristössä hyvät mahdollisuus yöpyä teltalla.
N61 13.074 E25 00.975, Niemisjärventie 281, 16900 Hämeenlinna

3. Ylinen laavu, nuotiopaikka, kuivakäymälä ja puiden pilkkomispaikka, laavun välittömässä ympäristössä hyvät mahdollisuus yöpyä teltalla.
N61 13.215 E25 01.138, Kalliojärventie 34, 16900 Hämeenlinna

5. Reitin viitoitus ja merkinnät

Reitillä ei ole merkintöjä. Ylisen laavun jälkeen reitti yhdistyy Niemisjärven kierrokseen, joka on merkitty vihrein tassuin (Ilvesreitit tunnusmerkinnät).

6. Reitin kalastuskohteet ja kalalajit

Ylinen Niemisjärvi kuuluu Evon virkistyskalastusalueeseen. Kalalajit: ahven, hauki, kirjolohi, siika ja taimen.

7. Reittiä tukevat palvelut:

Majoituspalvelut (jotka ovat suoraan reitin välittömällä vaikutusalueella):
Niemisjärven leirintäalue, Niemistupa ja Ahdin kämpä, Keskilaavu, Ylinen laavu

Kahvilat ja ravintolat (jotka ovat suoraan reitin välittömällä vaikutusalueella):
Kioski-kahvila Kankea Ilves kesäisin (toukokuu-syyskuu)

Vinkkejä muuhun retkeilyyn:

- uinti
- kalastus
- marjastus ja sienestys
- majoittuminen laavuilla/telttailualueella
- metsästys (pienriista)

8. Hyvä tietää reitistä: reitin riskit, reitille varustautuminen, matkapuhelimen kuuluvuus.

Reitillä pärjää lenkkikengillä, mutta muutaman kivikkoisen sekä juurakkoisen osuuden takia vaelluskengät ovat tukevampi vaihtoehto. Reitillä on huonossa kunnossa olevia pitkospuita, jotka vaativat tarkkaavaisuutta niiden päällä kävellessä. Etenkin sateen jälkeen pitkospuut ovat liukkaat. Matkapuhelimen kuuluvuus on hyvä koko reitillä.

9. Luonnonympäristön kuvaus (nämä tiedot kartoitetaan kysymyslomakkeella ja omilla havainnoilla). Muista aina järjestys!

- Yleiskuvaus luonnonympäristöstä, maisemasta sekä erityisesti kiinnostavat kohteet ja nähtävyydet. Onko reitille luonteenomaista talousmetsä, suo, kangasmetsä, aarniometsä tms.

Reitti kulkee Ylisen Niemisjärven rantaviivaa pitkin. Reitin alussa oleva Keskilaavu sijaitsee pienen mäen päällä, josta näkee kokonaisuudessaan sekä Väli Niemisjärven sekä Ylisen Niemisjärven. Laavun jälkeen on silta, joka vie soiselle alueelle Ylisen Niemisjärven länsipuolelle. Reitin pohjoisosa on metsäistä louhikkoa. Reitin koilliskulmassa on upeaa kallioista maastoa.

Kehittämissuositukset:

Koilliskulman kallioisen osuuden pitkospuut ovat surkeassa kunnossa, uusiminen erittäin ajankohtaista.

10. Kulttuuriympäristön kuvaus

- Yleiskuvaus kulttuuriympäristöstä (kylä, kaupunkimainen, jokilaakso tms.)

Mahdolliset nähtävyydet reitin varrella.

Reitti sijaitsee Evon kansallispuistossa, joka on yksi Etelä-Suomen suurimmista metsäalueista. Reitti kulkee kokonaisuudessaan Niemisjärven virkistyskalastusalueella jonne istutetaan säännöllisesti kirjolohta ja taimenta.

Kehittämissuositukset:

11. Reitin suositeltava teema (kerro mielipiteesi reitin teemasta ja sen keskeisistä vetovoimatekijöistä)

Reitillä keskeisenä vetovoimatekijänä toimii kalastus. Näin ollen reitin teema tulisi rakentua sen ympärille.

12. Reitin kehittämiskohteet ja käytettävyys (tähän omin sanoin yhteenveto kehittämiskohteista)

Reitillä on kehittämistä lähinnä pitkospuissa. Pitkospuut ovat monin paikoin lahonneet sekä niissä on reikiä ja naulat ovat nousseet. Suositeltavaa olisi uudistaa pitkospuut.

Reitillä on puutetta virallisissa tulentekopaikoissa. Näitä tulisi rakentaa lisää reitin länsipuolelle.

Reittiä voi suositella muun muassa virkistyskalastukseen.

REITTILUOKITUSLOMAKE

Reitin osuus	Kaltevuus %	Korkeuserot	Kulkukelpoisuus/ reitin pinta	Viitoitus ja merkintä maastoon	Etenemis- nopeus min/km	Luokka
Lähtöpiste	0 %	0m	huono	ei viitoitusta/merkintöjä	20min/km	Helppo
Osuus 1 Pituus:	0%, 300m	0m	happokuilkuista polkua	ei ei viitoitusta/merkintöjä	20min/km 20min/km	Helppo Helppo
Osuus 2 Pituus:	0%, 350m	0m	Pitkospuut, kunto heikko	ei ei viitoitusta/merkintöjä	20min/km 20min/km	Helppo Helppo
Osuus 3 Pituus:	0%, 350m	0m	happokuilkuista maastoa	ei viitoitusta/merkintöjä ei viitoitusta/merkintöjä	20min/km 20min/km	Helppo Helppo
Osuus 4 Pituus:	0%, 50m	0m	Pitkospuut, kunto heikko	ei viitoitusta/merkintöjä ei viitoitusta/merkintöjä	20min/km 20min/km	Helppo Helppo
Osuus 5 Pituus:	0%, 250m	0m	happokuilkuista maastoa + 15m heikot pitkospuut kallionseinämällä	ei viitoitusta/merkintöjä ei viitoitusta/merkintöjä	20min/km 20min/km	Helppo Helppo
Reitti yhteensä Pituus:	1300m	0m		ei ei viitoitusta/merkintöjä	20min/km 20min/km	Helppo Helppo

Reitin vaativuusluokka:

Helppo

Luokituksen voimassaoloaika:

29.9.2013-

Luokituspäivämäärä:

29.9.2013

Luokittelijan allekirjoitus:

Nimen selvennys:

Luokittelijan osoite:

Lautamiehenkatu 7 B 18, 15100 Lahti

Luokittelijan puhelinnumero:

403 526 815

Luokittelijan sähköposti-osoite:

sami.mattsson@student.lamk.fi

Lähetä lomake osoitteeseen:

ofetela@lamk.fi

INGRESSI: Evon retkeilyalueen länsipuolella kiertävä reitti kulkee upeissa Etelä-Suomelle epätyypillisissä luonnonmaisemassa. Evolle perustettiin Suomen ensimmäinen metsäopisto vuonna 1862. Alueen kulttuurihistoriaa edustavat vanhat tukkikämpät, näitä kämppejä on mahdollista vuokrata alueelta. Evon retkeilyalueella kulkijan käytössä on yhteensä noin 8500 hehtaarin alue patikointiin upeilla merkityillä reiteillä. Evon alue koostuu valtion retkeilyalueesta ja luonnonsuojelualueista.

Vaativuus: Helppo
Soveltuvuus: Kaikenkuntoisille ja ikäisille, ei liikuntarajoitteisille
Kesto: 30 min
Reittimerkinnot: ei ole

3 FAKTAA:

- Kirjoloihen istutus säännöllisin väliajoin
- Hyvät kalastusmahdollisuudet
- Upean järven ympärillä

Reittiseloste:

Ylinen Niemisjärvi kierros alkaa Niemisjärvien parkkipaikan pohjoispuolelta. Reitti kulkee Ylinen Niemisjärven rantaviivaa pitkin. Alkuosa reitistä on hyvin helppokulkuista maastoa. Reitillä alussa on vanha silta jonka päältä on näkymät sekä Välieseen Niemisjärveen että Yliseen Niemisjärveen. Reitillä länsipuolella on soinen alue, jonka yli pääsee pitkospuin. Reitillä pohjois- ja itäpuoli on kallioisempaa maastoa.

Hyvä tietää

Reitillä pohjoisosassa on varovaisuutta vaativa kallionvieressä, vedenrajassa menevä lyhyt pitkospuuosuus. Ylinen Niemisjärven alueella on kaksi virallista tulentekopaikkaa, jotka sijaitsevat Keskilaavulla ja Ylinen laavulla.

Reitillä välittömässä läheisyydessä on Alinen Niemisjärvi.kierros, Niemisjärven luontopolku sekä reittiä voi jatkaa Niemisjärven kierrosta pitkin [Evokeskukseen](#). Ylinen Niemisjärven pohjoispuolella sijaitsee Lasten Vähä-Koukkujärvi, jossa lapset voivat rauhassa opetella kalastusta.

Vaativuus

Reitti on helppo, mutta reitillä varrella olevat pitkospuut ovat huonokuntoiset. Reitillä itäpuolella on kaksi laavaa. Reitillä kulkee kevyesti noin puolessa tunnissa.

Reitillä alkuun**Sijainti**

Evon retkeilyalue sijaitsee Hämeessä Hämeenlinnan kaupungissa ja Padasjoen kunnassa Lammi - Padasjoki -tien (nro 53) varrella. Evolle kertyy matkaa Lammilta noin 20 km, Padasjoelta 25 km, Hämeenlinnasta 50 km, Lahdesta 70 km ja Tampereelta 110 km. Niemisjärven kalastusalueelle on opastus Padasjoki- tien (nro 53) varrella (kyltti: Niemisjärvi 5 km), jonka jälkeen Ruuhijärventietä n. 2 km. Ruuhijärventiellä on kyltti vasemmalle (kyltti: Niemisjärvi), Niemisjärventietä n. 2,8 km.

(GPS –koordinaatit ja osoitetieto) (N61 13.054 E25 01.062, Niemisjärventie 275 16900 Hämeenlinna)

Autolla:

Etelästä ja pohjoisesta tultaessa retkeilyalueelle pääsee Lammi - Padasjoki -tietä (nro 53) Evon kylttien mukaan.

Pohjoisesta retkeilyalueelle voi tulla myös Taruksen kautta kääntymällä Lahti - Jämsä -tieltä (nro 24) Taruksen tielle. Tienvarsikyltissä lukee Iso-Tarus.

Niemisjärvien alue sijaitsee Niemisjärventiellä: Padasjoentietä (nro 53) käännyttään Ruuhijärventielle, jota kuljetaan kaksi kilometriä ja käännyttään vasemmalle Niemisjärventielle. (Huom! Moni navigaattori neuvoo erityisesti Hämeenlinnasta päin tultaessa kääntymään Liesontielle ja ajamaan Porraskoskentie kautta. Tätä reittiä ei kuitenkaan pääse perille, koska tiellä on puomi. Oikea reitti siis kulkee Ruuhijärventien kautta).

Niemisjärven parkkipaikka: Niemisjärventie 396-400, 16900 Hämeenlinna, N61 13.007 E25 01.074

Julkisilla kulkuneuvoilla:

Niemisjärven alueelle ei ole linja-autoyhteyksiä. Evolle on linja-autoyhteydet Lammilta, Hämeenlinnasta (vaihto Lammilla), Padasjoelta ja Helsingistä arkisin. Vuoroja on harvakseltaan. Viikonloppuisin linja-autovuoroja ei ole. Bussi pysähtyy Hämeen ammattikorkeakoulun, Evon ja samalla Evokeskuksen tuntumassa.

Vinkkejä

Kalastus on suosittu harrastus Niemisjärvillä. Kalastusmuodot joita alueella voi harrastaa, ovat: onkiminen, perhokalastus, pilkkiminen, uistelu sekä viehekalastus. Kalastuksen lisäksi alueen luonnossa voi harrastaa marjastusta ja sienestystä jokamiehenoikeuksin.

Kartat ja oppaat

- **Metsähallituksen Retkikartta.fi**
- **[Maanmittauslaitoksen karttapaikka](http://Maanmittauslaitoksen_karttapaikka)** (www.karttapaikka.fi)
- **Maastokartat M413, M414 ja M432, 1:50 000.** Karttoja voi ostaa Karttakeskuksesta ja Maanmittaustoimistoista.
- **Evo Päijänne Ilvesvaellus ulkoilukartta, 2012, 1:25 000.** Karttoja voi ostaa Evokeskuksesta, Päijännetalolta, Hämeen luontokeskuksesta, Karttakeskuksesta ja Luontoon.fi-verkkokaupasta.
- **Maastokartat numerot 2134 05, 06, 08 ja 09, 1:20 000.** Karttoja voi ostaa Karttakeskuksesta ja Maanmittaustoimistoista.
- **GT tiekartta Etelä-Suomi, 2012, 1:250 000.** Karttoja voi ostaa mm. Karttakeskuksesta ja hyvin varustetuista kirjakaupoista.
- **Metsäkartta 1-2 ja 4-7, 1:250 000.** Karttaa voi ostaa Luontoon.fi-verkkokaupasta.

Linkit

[Metsähallitus, Evon retkeilyalue](#)

Metsähallitus, PL 94, (Vernissankatu 4)
01301 Vantaa
Vaihde 0205 64 100

[Metsähallitus, kalastusluvut](#)

Metsähallitus, PL 94, (Vernissankatu 4)
01301 Vantaa
Vaihde 0205 64 100

[Hämeenlinnan matkailuneuvonta](#)

Keinusaarentie 6, 13200 Hämeenlinna
+358 (0)3 621 3373
info@hameenmatkailu.fi

<http://www.visithameenlinna.fi>

[Hämeen Matkailu Oy](#)

Talaskuja 3, 13200 Hämeenlinna
+358 (0)10 617 2300
info@hameenmatkailu.fi

[Evon retkeilyalue](#)

Evokeskus/Oppimiskeskus, Saarelantie 1, 16970 Evo (Hämeenlinna)
(03) 6465 301 (HAMK matkailu/Evo, matkailuun ja opastettuihin retkiin liittyvät asiat)
evo(at)metsa.fi

[Hämeen luontokeskus](#)

Härkätie 818
31380 Letku (Tammela)
+358 (0)205 64 4630
hame(at)metsa.fi

[Outdoors Evo Oy](#)

Cafe Kankea Ilves
Niemisjärventie 303
16970 Evo
Puhelin aukioloaikoina: +358 (0)45 887 2300
kahvila(at)outdoorsevo.fi

[Evon Luonto, Syväjärvi & Ruuhijärvi](#)

+358 (0)40 417 3627, +358 (0)50 305 1202
info(at)evonluonto.fi

Palvelut

- Evokeskus (retkeilyneuvonta ja opastus, karttojen ja pientuotteiden myynti)
- Hämeen ammattikorkeakoulun, Evon ruokalassa voi arkisin nauttia lounasta, ruokalan kioskista saa myös muun muassa kahvia, jäätelöä ja makeisia (tarkista aukioloajat Evokeskuksesta).
- Niemisjärvellä esteetön tulipaikka, esteetön onkilaituri ja invakäymälä liikuntaesteisille.
- Ylisen- ja Alisen Niemisjärven välissä Cafe Kankea Ilves, joka tarjoaa kioski-kahvilan palvelut, veneiden vuokrausta sekä kalastusluvut Niemisjärville. (Avoinna touko-syyskuu)
- Niemisjärvien alueella on kolme keittokatosta ja vesipiste.
- Reitin varrella vuokrattavia vuokrakämppejä kokous-, juhla- sekä majoituskäyttöön sekä tietenkin kalastukseen. Varaukset [Evon luonto](http://evonluonto.fi) (<http://evonluonto.fi>)
- Lammilla noin 20 kilometriä Evolta löytyy kattavasti palveluita
- Kauppakeskus Tuulonen sijaitsee noin 20 kilometrin päässä Evokeskuksesta